

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Zapojování občanů SO ORP Litvínov do rozhodování veřejné správy

Vypracoval: Kateřina Zemanová
Student: R20B0178P
Ročník: 3.
Vzdělávací program: Veřejná správa
Datum: 2. 3. 2023
Vedoucí práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Kateřina ZEMANOVÁ**
Osobní číslo: **R20B0178P**
Studijní program: **B0421A220009 Právní specializace**
Téma práce: **Zapojování občanů SO ORP Litvínov do rozhodování veřejné správy**
Zadávací katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Charakteristika SO ORP Litvínov
3. Pojem veřejná správa
4. Pojem samospráva
5. Pojem participace
6. Dotazníkové šetření obyvatel SO ORP Litvínov
7. Závěr

Rozsah bakalářské práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

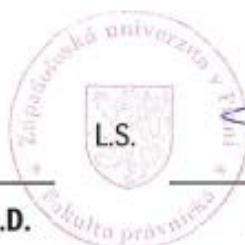
Seznam doporučené literatury:
viz zvláštní seznam

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Tomáš Louda, CSc.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání bakalářské práce: **31. března 2022**
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 31. srpna 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Zapojování občanů SO ORP Litvínov do rozhodování veřejné správy“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro tuto práci čerpal způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni dne 2. 3. 2023

Poděkování

Chtěla bych poděkovat mjr. Bc. Marcele Zemanové vrchní komisařce, vedoucí pracoviště prevence, ochrany obyvatelstva a krizového řízení Územního odboru Most, HZS Ústeckého kraje, Ing. arch. Janu Hasíkovi a JUDr. Tomáši Loudovi, CSc. za konzultace a poskytnuté informace. Především bych chtěla poděkovat referentce propagace paní Dáše Wohankové, úsek kanceláře starosty Litvínov, za poskytnutí veškerých použitých publikací.

Obsah

1	Úvod	8
2	Charakteristika SO ORP Litvínov	9
2.1	Charakteristika fyzicko-geografických vlastností	11
2.2	Obyvatelstvo	12
2.2.1	Populační vývoj od roku 1921 do 2021.....	12
2.3	Vzdělanost	14
2.4	Hospodářství SO ORP Litvínov	15
2.5	Dopravní situace v SO ORP	17
2.6	Lokalizační předpoklady	18
2.6.1	Ochrana životního prostředí a památková péče v SO ORP.....	19
3	Pojem veřejná správa.....	21
4	Pojem samospráva	22
4.1	Občané obce.....	23
5	Pojem participace	24
5.1	Volby do zastupitelstev obcí.....	24
5.2	Referendum.....	26
5.3	Iniciativa občanů.....	26
6	Dotazníkové šetření obyvatelů SO ORP Litvínov	29
6.1	Pohlaví	29
6.2	Věk.....	30
6.3	Délka života v SO ORP Litvínov	31
6.4	Vztah k SO ORP Litvínov	32
6.4.1	Asociace SO ORP Litvínova v mysli jeho obyvatel	32
6.5	Stěhování obyvatel z SO ORP Litvínov	34
6.5.1	Důvod k odstěhování.....	34
6.6	Výběr SO ORP Litvínova pro budoucí bydliště	36
6.6.1	Porovnání města s podobným jiným městem/obcí.....	36

6.7	Hodnocení vybraných problémů obyvateli města	37
6.8	Budoucí rozvoj/investice SO ORP Litvínov.....	39
6.8.1	Budoucnost města z pohledu jeho obyvatel	41
6.9	Silné stránky SO ORP Litvínova.....	41
6.10	Slabé stránky SO ORP Litvínova.....	42
6.11	Vývoj města za posledních 10 let	44
6.12	Účast na dění ve veřejné správě.....	45
6.13	Aktivita města	46
6.14	Hodnocení přístupu místní správy	47
6.15	Komunální volby 2022.....	48
6.16	Kandidatura do zastupitelstva obce.....	49
6.17	Účast na hlasování	50
6.18	Povědomí občanů o vlastních právech.....	51
6.18.1	Jejich faktické využití.....	51
7	Závěr.....	53
8	Resumé	54
9	Seznam použitých zkratk.....	56
10	Literatura	57
10.1	Knižní zdroje.....	57
10.2	Právní předpisy	58
10.3	Internetové zdroje	58

1 Úvod

Tématem této bakalářské práce je občanská participace na správě a rozvoji obce, konkrétně zapojování občanů správního obvodu obce s rozšířenou působností Litvínov do rozhodování ve veřejné správě.

Toto téma jsem si vybrala, jelikož se zajímám o dění v sousedních městech a konkrétně město Litvínov a jeho správní obvod mě zajímá obzvláště. Je to poměrně malé město, které má velký potenciál k rozvoji, jelikož se zde dá zkombinovat jak rychle se rozvíjející průmysl, tak velmi žádané rekreační odvětví. Již jsem v prvním ročníku svého studia dělala práci, která se na SO ORP Litvínov zaměřovala – Ekonomické a sociální problémy SO ORP Litvínov a možnosti jejich řešení. Ráda bych na tuto práci plynule navázala, protože z mých výzkumů vyplynulo, že má město mnoho problémů, které ovšem vedení města systematicky odsouvá do pozadí. V této práci bych se opět chtěla věnovat těmto problémům, ale rozvinula bych je o aktivní účast občanů SO ORP na jejich společném řešení.

Smyslem této práce je snaha o popis možností participace občanů na úrovni obce. Jak ve své práci popíšu, je zde několik nástrojů občanské participace. Tyto možnosti zapojování občanů do správy jsou zaručeny v právním řádu České republiky, nejdůležitějšími takovými předpisy je Ústava ČR a Listina základních práv a svobod. Jako první možnost zde figurují prostředky přímé účasti, tzn. volby do zastupitelstev měst a obcí, možnosti podávání petic a vyhlašování referend. Mezi prostředky nepřímé účasti pak patří např. právo vystupovat na zasedáních města, přístup k dokumentům města, právo na informace apod. Vše úzce souvisí s faktem, že náš stát je demokratický a každému občanovi, popř. fyzické osobě jsou zde zaručena určitá práva a svobody.

V teoretické části práce se zaměřím na seznámení s městem a stručné vysvětlení několika pojmů, které jsou nutně potřebné k vypracování mé práce. Ve svém výzkumu pomocí dotazníkového šetření, kvantitativní metodou, budu zjišťovat, jak přesně se město snaží projevit vstřícnost svým obyvatelům a jestli se jeho obyvatelé opravdu snaží iniciovat do dění ve veřejné správě při rozhodování města. Zároveň mám příležitost ověřit si kolik lidí volilo v komunálních volbách konaných v roce 2021, tedy kolik lidí využilo jednoho ze svých práv, jak se přímo podílet na veřejné správě.

2 Charakteristika SO ORP Litvínov

Roku 1852 byl Litvínovu udělen status města.¹ V roce 1949 se Litvínov stává okresem v Ústeckém kraji.² Až ke dni 1. ledna 2003 se začal Litvínov označovat jako správní obvod obce s rozšířenou působností. Tímto dnem vznikli i další SO ORP V Ústeckém kraji: Bílina, Děčín, Chomutov, Kadaň, Litoměřice, Litvínov, Louny, Lovosice, Most, Podbořany, Roudnice nad Labem, Rumburk, Teplice, Ústí nad Labem, Varnsdorf a Žatec.³

Město Litvínov sousedí se správními obvody Most, Teplice, Bílina a Chomutov. Je to město s pověřeným obecním úřadem a správní obvod s rozšířenou působností. Jeho obvod spravuje celkem 11 obcí: Český Jiřetín, Brandov, Horní Jiřetín, Horu Svaté Kateřiny, Klíny, Lom, Louku u Litvínova, Meziboří, Mariánské Radčice, a Novou Ves v Horách.⁴ Z těchto obcí ve správním obvodu Litvínov má pouze 5 statut města. Katastrální výměra celého SO ORP je vyměřena 23 597,2 hektarů s celkem 35 847 obyvateli.⁵ Na jeho území se vyskytuje hned několik hraničních přechodů, protože se nachází na severozápadě u hranic s Německem, konkrétně se Saskem. Přímo město Litvínov je pak vymezeno 12 částmi: Dolní Litvínov, Horní Litvínov, Hamr, Horní Ves, Chudeřín, Janov, Křížatky, Lounice, Písečná, Růžodol, Šumná a Záluží.⁶

¹ WOHANKOVÁ, D., *Litvínov*, Unipress s.r.o., Turnov, 2017, ISBN neuvedeno

² POKORNÁ, L. a kol., *Litvínov v proměnách času*. 1. vyd. Dialog Seifrtova 1480, Litvínov, 2003, ISBN neuvedeno

³ Vznik Správních obvodů. *Český statistický úřad* [online]. 27.11.2014 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/vznik_spravnich_obvodu

⁴ Litvínov. *Města a obce online* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://mesta.obce.cz/zsu/vyhledat-8604.htm>

⁵ ORP Litvínov: Krajská správa ČSÚ v Ústí nad Labem. *Český statistický úřad* [online]. 23.09.2019 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/orp_litvinov

⁶ POKORNÁ, L. a kol., *Litvínov v proměnách času*. 1. vyd. Dialog Seifrtova 1480, Litvínov, 2003, ISBN neuvedeno

Obr. 1.: Administrativní mapa SO ORP Litvínov

Zdroj: SO ORP Litvínov: k 1.1. 2016. In: *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11248/17834496/ORP4206a.png/fe77ca47-59a5-4632-95c4-c95292cc0660?version=1.1&t=1466664936903>

SO ORP Litvínov je tvořen dvěma výraznými celky: jih – Podkrušnohorská oblast (tzv. Mosteckou pánev), která je hustě osídlena a sever – horskou oblast (Krušné hory), kde jsou obce méně hustě osídlené, ale jsou atraktivnější pro turismus. Celková hustota zalidnění k roku 2021 je 151 osob na km².⁷ Správní obvod ORP Litvínov se považuje za mikroregionální oblast, která je silně centralizovaná. Může to být způsobeno tím, že podhorská oblast je příznivější než oblasti horské. Svě také dělá fakt, že největší plochu SO ORP zabírají lesní pozemky (až 40x více než zastavěné plochy). Lesních pozemků nepatrně přibývá, a naopak klesá rozsah zastavěných ploch a zemědělských půd.⁸

⁷ ORP Litvínov: Krajská správa ČSÚ v Ústí nad Labem. *Český statistický úřad* [online]. 23.09.2019 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/orp_litvinov

⁸ Autor neuveden, *Havarijní plán obce s rozšířenou působností LITVÍN OV*. 1. vyd., 2004, ISBN neuvedeno

2.1 Charakteristika fyzicko-geografických vlastností

SO ORP Litvínov se nachází v Ústeckém kraji, 10 km severně od města Most. Leží 35 km severně od krajské metropole – Ústí nad Labem a 100 kilometrů severozápadně od hlavního města Prahy.⁹

Krušné hory spolu s vrcholem Loučná (956 m n. m.) tvoří Loučenské hory. Město Litvínov se nachází v nížinné oblasti Mostecké kotliny, v blízkosti jihovýchodního svahu Loučenského pohoří. Severozápadní část Krušných hor byla v minulosti známá především bohatstvím na množství rud, dnes je většina již vytěžena. Těžba nerostů se odrazila také právě na názvu těchto hor. Slovo krušit znamená dělat z něčeho kusy.¹⁰ „*Krušné hory v přeneseném významu připomínají zároveň hrubou nebo těžkou práci.*“¹¹

Podhůří, ve které se SO ORP převážně nachází je krasovou sníženinou, která je tvořena jezerními sedimenty z doby až třetihorními. Významným faktorem ovlivňujícím životní prostředí této oblasti je koncentrace velkého množství činností antropogenního charakteru, které se zde v minulosti vyskytovaly. Především šlo o vysokou intenzitu povrchové těžby hnědého uhlí, na ni navazující výsypkové hospodářství, energetický, keramický a textilní průmysl a v neposlední řadě i chemický průmysl.

V rámci životního prostředí je potřeba zmínit, že v současné době právě kvůli rozsáhlé chemické a petrochemické výrobě jsou zde dopravovány rozsáhlou sítí produktovodů mnohdy značně škodlivé a nebezpečné látky po tomto území, mimo něj, ale i za hranice státu.

Kvůli rozsáhlé povrchové těžbě v blízkosti Litvínovska, nebo přímo na území SO ORP Litvínov dochází k negativnímu ovlivnění úhrnu srážek v celé oblasti a v jejím bezprostředním okolí, což se mimo jiné projevuje i zvýšeným množstvím prachu v ovzduší. Ten se pak stává (za "příznivých" teplotních a vlhkostních podmínek) příčinou zvýšeného výskytu mlh v pánevní oblasti a jejím okolí.¹²

⁹ Litvínov: (Město). *Mapy* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=13.7356259&y=50.5579246&z=10&source=muni&id=2061>

¹⁰ WOHANKOVÁ, D., *Litvínov*, Unipress s.r.o., Turnov, 2017, ISBN neuvedeno

¹¹ WOHANKOVÁ, D., *Litvínov*, Unipress s.r.o., Turnov, 2017, ISBN neuvedeno

¹² Autor neuveden, *Havarijní plán obce s rozšířenou působností LITVÍNŮV*. 1. vyd., 2002, ISBN neuvedeno

2.2 Obyvatelstvo

Obec, která čítá nejmenší počet obyvatel v SO ORP je Český Jiřetín, má pouze 105 obyvatel. Naopak největším městem SO ORP je Litvínov s 22 482 obyvateli. Ostatní obce se pohybují v rozmezí počtu obyvatel 100-5000. Hustota zalidnění má od roku 2010 do současnosti neustálou klesající tendenci.¹³

2.2.1 Populační vývoj od roku 1921 do 2021

Tab. 1: Sčítání lidu v SO OSP Litvínov

Počet obyvatel podle výsledků sčítání od roku 1869 v SO ORP Litvínov – trvalý pobyt	
1921	23 460
1930	24 136
1950	25 527
1961	24 990
1970	26 842
1980	29 551
1991	29 096
2001	27 397
2011	26 189
2021	22 655

Zdroj: Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vyhledavani&katalog=all&vyhltext=Litv%C3%ADnov>

¹³ ORP Litvínov: Krajská správa ČSÚ v Ústí nad Labem. Český statistický úřad [online]. 23.09.2019 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/orp_litvinov

Graf 1: Sčítání lidu v SO OSP Litvínov

Zdroj: Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vyhledavani&katalog=all&vyhltext=Litv%C3%ADnov>

Jak jsem již psala (viz kap. 2.1), město Litvínov bývalo velmi produktivním městem, s širokou nabídkou zaměstnání, proto v se sem v minulosti stěhovalo za prací mnoho řemeslníků a horníků, kvůli průmyslovým továrnám a velkému množství dolů. Začátkem 20. století to bylo poměrně velké, produktivní a vzkvétající území.

Ovšem v průběhu 2. světové války bylo toto území kvůli chemickému závodu (dnes ORLEN UNIPETROL RPA, s r.o.) terčem bombových útoků. Zdejší chemický závod byl totiž klíčový pro zásobování německé armády. Některé bombové útoky zasáhly i větší obydlené čtvrti města Litvínov, a proto mnoho lidí umírá. Po válce pak nastával i odsun Němců ze Sudet, kam Litvínovsko patřilo také. Lze tedy předpokládat, že mnoho obyvatel SO ORP muselo násilným způsobem odejít. Po 2. světové válce počet obyvatel zůstává téměř konstantní.¹⁴ V současné době, jak jsem již psala, má ovšem město poměrně upadající charakter na počty obyvatelstva.

¹⁴ POKORNÁ, L. a kol., *Litvínov v proměnách času*. 1. vyd. Dialog Seifrtova 1480, Litvínov, 2003, ISBN neuvedeno

2.3 Vzdělanost

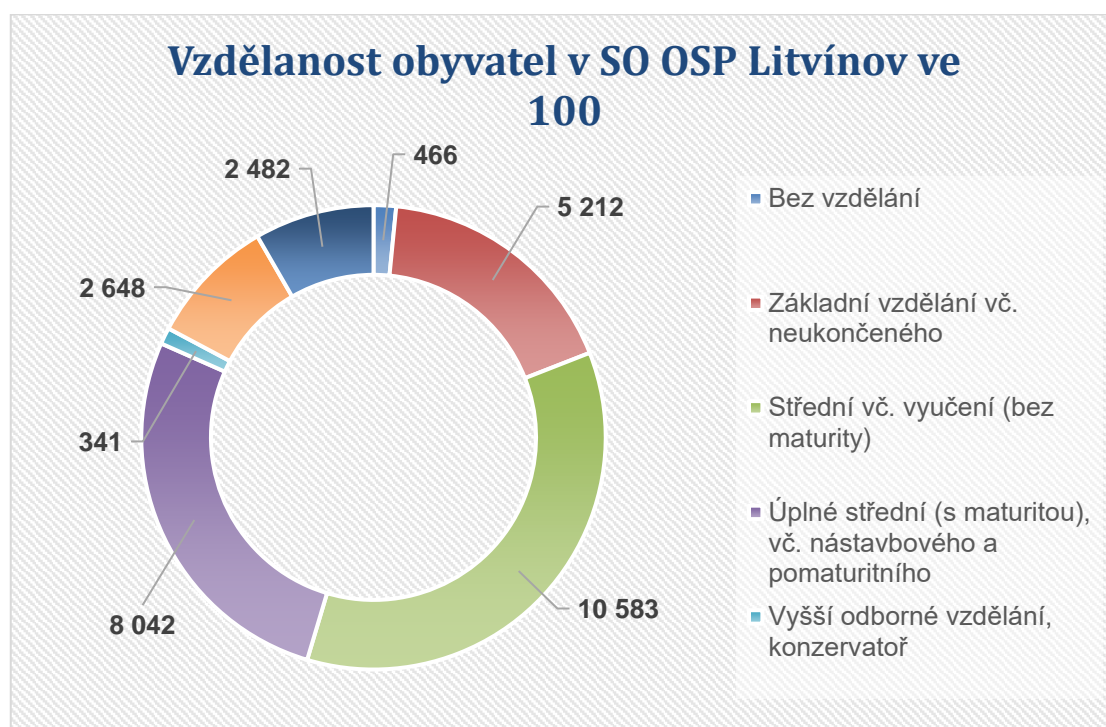
Tab. 2.: Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání v SO OSP Litvínov

Celkem obyvatel	29 774
Bez vzdělání	466
Základní vzdělání vč. neukončeného	5 212
Střední vč. vyučení (bez maturity)	10 583
Úplné střední (s maturitou), vč. nástavbového a pomaturitního	8 042
Vyšší odborné vzdělání, konzervatoř	341
Vysokoškolské	2 648
Nezjištěno	2 482

Zdroj: Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vyhledavani&katalog=all&vyhltext=Litv%C3%ADnov>

Graf 2.: Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání v SO OSP Litvínov

Zdroj: Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vyhledavani&katalog=all&vyhltext=Litv%C3%ADnov>

Z tabulky a grafu můžeme vyčíst, že největší podíl vzdělanosti v SO OSP Litvínov je střední vzdělání s vyučením. To může být způsobeno tím, že v minulosti tu bylo řemeslo prioritou (především v hornictví, dělnické profese v chemickém průmyslu).

Z grafu můžeme také vidět, že nejmenší zastoupení má vysokoškolské vzdělání. Domnívám se, že za to může pravděpodobně fakt, že Litvínov není univerzitním městem a jak jsem již psala, nevyskytuje se zde tolik pracovních příležitostí, kde uplatnit vysokoškolské vzdělání. To je ovšem jen můj nepodložený názor. Na Litvínovsku žije množství lidí bez jakéhokoliv vzdělání a z toho pramení i problémy s nezaměstnaností a sociálním vyloučením apod.

2.4 Hospodářství SO ORP Litvínov

Osídlení Litvínovska a jeho širšího okolí má své počátky v období pravěku, což můžeme dokázat například nalezenými kamennými nástroji a keramickými střepy na jeho území. Předpokládá se, že snadný přístup k vodě byl hlavním důvodem, proč se v tomto místě začali lidé usazovat, stavět své domy a zakládat rodiny. Dalším předpokladem byl i fakt, že Krušnohorská příroda byla příznivá jak na přírodní zdroje (materiál, suroviny), tak i k poskytnutí přirozené ochrany lidským sídlům před nepříznivými povětrnostními podmínkami.¹⁵ Vývoj celého tohoto území je úzce spjat s vývojem průmyslu, obzvláště chemického a těžebního. Úplně nejstarší zmínkou o území Litvínovska je záznam z roku 1352 v papežském daňovém rejstříku o odvádění desátek, zvaném *Registra decimarum papalium*.

Důležitou historickou událostí bylo pro Litvínovska založení a rozkvětu manufaktury na výrobu sukna roku 1715, tím se Litvínovsko stalo významným hospodářským místem.

V té době byla společnost rozdělaná spíše na cechovní. Nejvýznamnější ze všech cechů byl na Litvínovsku cech punčochářů, který byl založen v roce 1757. Roku 1819 pak cech čítal dokonce 300 mistrů z Litvínova i okolí. Rozkvět punčochářského řemesla podpořil rozvoj celého Litvínovského území. Litvínovsko dováželo zboží na území celého Česka a dováželo se odtud i do Ruska, Bavorska, Pruska a Saska.

Počátkem 19. století začínal odbyt klesat. S příchodem průmyslové revoluce, kolem roku 1819, zavádějí vlastníci tohoto území jedny z prvních pracovních strojů, a tak

¹⁵ WOHANKOVÁ, D., *Litvínov*, Unipress s.r.o., Turnov, 2017, ISBN neuvedeno

manufaktura zaniká. Ovšem v Horním Litvínově se začala rozmáhat výroba hraček, která měla také velký úspěch. V pozdější době se většina „domácích“ hračkářů na české i saské straně přidala k práci pro majitele Litvínovského podniku. Přestože průmyslová revoluce vytlačila z Litvínovska manufakturu, rozrůstali se tu jiné továrny, zaměřené především na textilní průmysl, konkrétně na výrobu bavlny.

Ve druhé polovině 19. století se projevil intenzivní rozmach hornictví. Na území dnešního SO ORP byl otevřen velký počet jak povrchových, tak hlubinných dolů na těžbu hnědého uhlí. Ve 30. letech 20. století, v době hospodářské krize, zde ale docházelo k masivnímu propouštění horníků a dělníků z továren.¹⁶

„V roce 1939 byla zahájena výstavba podniku na výrobu benzínu a nafty. Na stavbě pracovalo asi 40.000 zajatců z celé Evropy. Výroba byla zahájena již v roce 1942.“ Od té doby se Litvínovsko stalo jedním z nejvýznamnějších míst ČR pro zpracovávání ropy a výroby pohonných hmot, asfaltových výrobků, oleje a maziv a petrochemických produktů, kterými jsou například monomery, aromáty, agrochemikálie a různé koncentráty. Působí zde největší rafinérská a petrochemická skupina v České republice, společnost Unipetrol.¹⁷

V současné době zde existuje mnoho firem a podniků které prosperují a rovněž firmy rozvíjející moderní technologie, jako je například Nanotexgroup s.r.o. Společnost má špičkově vybavené laboratoře a výrobní závod s největší kapacitou pro průmyslovou produkci nano vlákných textilií v Evropě. Kromě toho se věnuje také výzkumu a vývoji nových materiálů nebo analytické činnosti.¹⁸

Průmysl v SO ORP je silně centralizovaný. Nejvíce je koncentrován v okolí města Litvínov. V horské části území je pracovních příležitostí zákonitě méně, kromě zemědělství a lesnictví se nabízejí ještě služby spojené s cestovním ruchem.¹⁹

¹⁶ POKORNÁ, L. a kol., *Litvínov v proměnách času*. 1. vyd. Dialog Seifrtova 1480, Litvínov, 2003, ISBN neuváděno

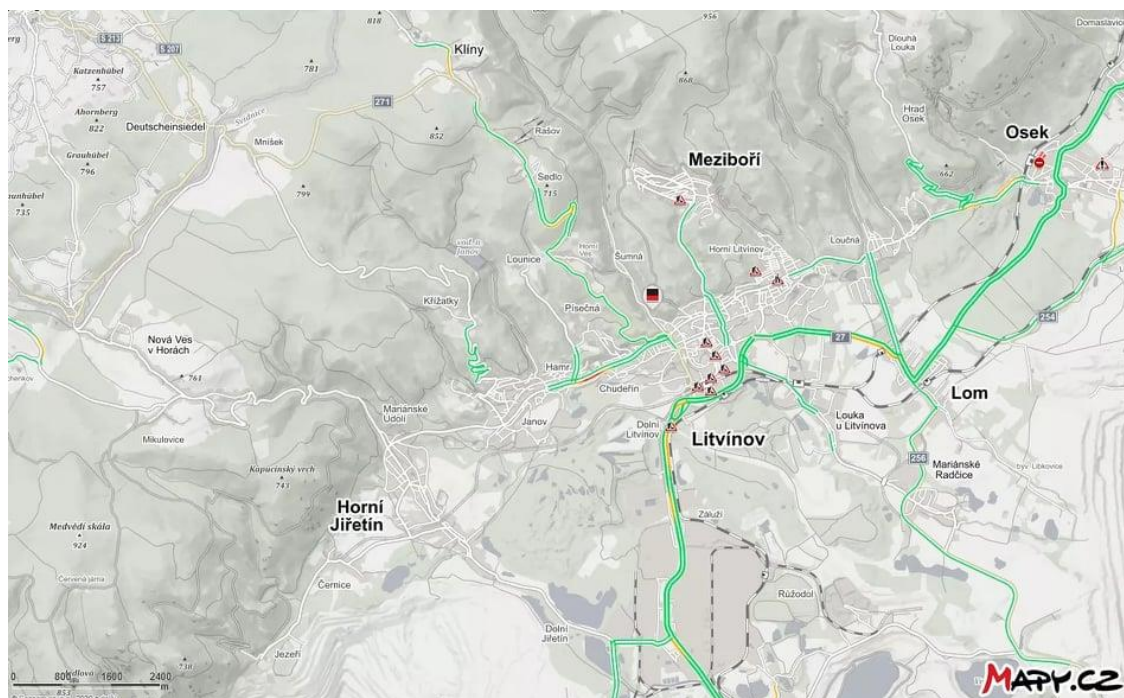
¹⁷ Nabídka produktů. *ORLEN Unipetrol* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.unipetrol.cz/cs/NabidkaProduktu/Stranky/default.aspx>

¹⁸ Technologie: Spolu vytváříme svět nanovláken. *NANOTEX GROUP* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://nanotexgroup.cz/cs>

¹⁹ Autor neuváděn, *Havarijní plán obce s rozšířenou působností LITVÍNŮV*. 1. vyd., 2004, ISBN neuváděno

2.5 Dopravní situace v SO ORP

Obr. 3: Dopravní mapa SO ORP Litvínov a okolí

Zdroj: Litvínov: Dopravní. In: Mapy [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:

<https://mapy.cz/dopravni?source=muni&id=2061&x=13.5854222&y=50.5865976&z=13>

Automobilová doprava

„Veřejnou dopravu v Mostě, Litvínově i mezi oběma městy zajišťuje společný dopravní podnik, a to na páteřní tramvajové rychlodráze a na síti autobusových linek.“²⁰

Hlavní dopravní tah je silnice spojující Most, Litvínov a Osek. Silnice I/27 patří s téměř 14 tis. vozidel denně k nejméně frekventovanějším. V minulosti byla tato silnice používána hlavně k převozu uhlí z jednoho města do druhého, kvůli zdejší těžební činnosti. K nejzatíženějším úsekům se řadí silnice III/0133 v úseku Litvínov Chudeřín – Horní Jiřetín, kde projede denně cca 7 tis. vozidel.²¹ Jednou ze zajímavostí, kterou můžu napsat, jakožto řidič: v celém správním obvodu obce s rozšířenou působností Litvínov není ani jedno světelné signalizační zařízení (semafor), pokud nepočítám železniční přejezdy.

²⁰ Most a Litvínov. *Doprava u nás* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <http://doprava.unas.cz/mhd/cz/most-litvinov.html>

²¹ Autor neuveden, *Havarijní plán obce s rozšířenou působností LITVÍNŮV*. 1. vyd., 2004, ISBN neuvedeno

Železniční doprava

Osobní železniční doprava je zastoupena pouze tratí Most – Moldava v Krušných horách, jedná se o jednokolejnou z části elektrizovanou trať, nejvyšší traťová rychlost 60 km/hod a stoupání až 19 promile a tratí Oldřichov u Duchcova – Horní Jiřetín, Litvínov – Teplice. Do dnešní doby se jednalo také pouze o jednokolejnou z části elektrizovanou trať s maximální rychlostí 50 km/hod a stoupáním až 13 promile, v současnosti prochází tato trať kompletní nákladnou modernizací, traťová rychlost se tím zvýší až na 100 km/hod.

Naopak nákladní železniční doprava je na SO ORP Litvínov velmi frekventovaná, a to z důvodu cisternové dopravy chemických látek z areálu ORLEN UNIPETROL RPA s.r.o., kterou zajišťuje dceřiná společnost ORLEN UNIPETROL DOPRAVA, s.r.o. do celé České republiky a zahraničí.

Letecká a lodní doprava

Lodní a letecká doprava se v SO ORP Litvínov nevyskytuje. Nejbližší veřejné vnitrostátní letiště je u obce Braňany, SO ORP Most. Důležitou informací týkající se letecké dopravy je zákaz letového provozu nad areálem Chempark Záluží.

→ Správní obvod ORP Litvínov je hraniční se Spolkovou republikou Německo. Jsou využívány tyto hraniční přechody:

1. pro pěší – Nová ves v Horách, Brandov, Hora Sv. Kateřiny, Český Jiřetín,
2. silniční – Mníšek.²²

2.6 Lokalizační předpoklady

Výraznou dominantu SO ORP Litvínov tvoří zalesněné svahy Krušných hor. Severní část katastru města zasahuje na jejich úpatí, a proto osídlení vstupuje až do vyšších nadmořských výšek a proniká do jednotlivých horských údolí. Ty nabízejí řadu možností, jak trávit volný čas. Jsou protkány stovkami kilometrů jak pěších tras, tak cyklotras, v zimě se nabízí několik skiareálů (Klíny, Meziboří, Český Jiřetín). Hornická

²² Autor neuveden, *Havarijní plán obce s rozšířenou působností LITVÍNŮV*. 1. vyd., 2004, ISBN neuvedeno

krajina Krušnohoří je zapsána v Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.²³ Vhodným zázemím pro rekreaci se v poslední době stávají rekultivované plochy, kde jsou již zřízené, nebo do budoucna připravované rekreační plochy (Nové Záluží, Růžodolská výsypka, Lesopark u Lomu).²⁴ V současné době se jedním z nejnavštěvovanějších a nejvyhledávanějších míst SO ORP Litvínov stává Sportovní areál Klíny, který je využíván především kvůli ski areálům, ale lze ho navštívit i v letním období (bobová dráha, výstavba Zipline dráhy, ...).²⁵ Řekla bych, že SO ORP má silný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu z důvodu úspěšné rekultivace zdevastovaného území těžbou.

2.6.1 Ochrana životního prostředí a památková péče v SO ORP

Velkoplošné chráněné oblasti

SO ORP Litvínov spadá svým územím do chráněné oblasti přirozené akumulace vod, která se táhne po celém Krušnohoří.²⁶

Další rozsáhlé území tzv. Ptačí oblast, se nacházející se na vrcholcích Krušných hor. Ptačí oblast spadá do Flájské hornatiny. A je na tomto území vyhlášena za účelem ochrany volně žijících ptáků.²⁷

Maloplošné chráněné oblasti

Jedním z maloplošných chráněných oblastí je například Černý rybník. Roku 1993 byl vyhlášen Okresním úřadem v Mostě jako přírodní rezervace, za účelem zachování významných chráněných druhů fauny a flóry. Rozprostírá se na výměře 32, 5 ha.

²³ Autor neuveden. *Průvodce – nejzajímavější a nejkrásnější místa v Ústeckém kraji*, Ústecký kraj, ISBN neuvedeno

²⁴ Autor neuveden, *Havarijní plán obce s rozšířenou působností LITVÍNŮV*. 1. vyd., 2004, ISBN neuvedeno

²⁵ Autor neuveden. *Průvodce – nejzajímavější a nejkrásnější místa v Ústeckém kraji*, Ústecký kraj, ISBN neuvedeno

²⁶ Chráněné oblasti přirozené akumulace vod: Podkladové mapy ČOUZK. *Heis VUV* [online]. 2015 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?MAP=isvs_chopav&IFRAME=1&LEGEND_HIDE=0&QUERY_SELECTION=1&FULLTEXT_CHECKED=1&MU=CS&GEN=MAPT&lon=15.2105454&lat=49.9328037&scale=1935360

²⁷ Ptačí oblasti: Natura 2000. *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR* [online]. 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.nature.cz/ptaci-oblasti?p_1_back_url=%2Fhledej%3F_com_liferay_portal_search_web_search_bar_portlet_SearchBarPortlet_INSTANCE_templateSearch_formDate%3D1679326673699%26_com_liferay_portal_search_web_search_bar_portlet_SearchBarPortlet_INSTANCE_templateSearch_emptySearchEnabled%3Dfalse%26q%3DPta%25C4%258D%25C3%25AD%2Boblast%26_com_liferay_portal_search_web_search_bar_portlet_SearchBarPortlet_INSTANCE_templateSearch_scope%3D

Další maloplošnou chráněnou krajinnou oblastí je území přírodního parku Loučenská hornatina, která zahrnuje zalesněné příkré svahy Krušných hor s četnými prameništi a toky, rašelinovými plochami, lesními porosty a horkými lukami.²⁸

Památková péče

Asi nejznámější kulturní památkou SO ORP Litvínova i Krušnohoří je státní zámek Jezeří. Mnoho lidí ho vnímá jako symbol úsilí o záchranu přírody i kulturních památek. Mnoho lidí podepisovalo pro jeho záchranu před těžebním průmyslem petice, a nakonec i přes jeho bohatou smutnou historii, byla proto na začátku 90. let zahájena jeho pomalá rekonstrukce.²⁹

Nejstarší dochovanou stavební památkou, která tvořila několik století dominantu města Litvínov, je Kostel sv. Michaela archanděla. Od roku 1963 je chráněn jako kulturní památka.³⁰

Z památek přírodního typu je známá vodní dílo Janov a Fláje. Janovská přehrada se stala nejvyšší zděnou přehradou v České republice, proto se zapsala mezi kulturní památky ČR. Přehrada Fláje se nachází nedaleko Českého Jiřetína a patří k oblíbeným výletním místům. Díky své unikátní pilířové konstrukci je jedinou svého druhu v ČR.³¹

Tab. 5: Návštěvnost památek v SO ORP Litvínov v letech 2017-2019

Návštěvnost památek v SO ORP Litvínov v letech 2017-2021					
Roky	2017	2018	2019	2020	2021
SZ Jezeří	25 508	28 593	22 631	14 674	14 502

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (Statistika kultury) [online] Dostupné z: <https://www.statistikakultury.cz/navstevnost-pamatek-2021/>

V rámci statistické evidence se na území SO ORP Litvínov nachází pouze státní zámek Jezeří. Údaje v tabulce zaznamenávají kolísající návštěvnost. Ovšem ráda bych

²⁸ Přírodní park Loučenská hornatina: Krušné hory, Krušnohorský myslivost, žít a snít. *Krušnohorský* [online]. 14. září 2008 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <http://www.krusnohorsky.cz/2008/09/14/prirodni-park-loucenska-hornatina/>

²⁹ Autor neuveden. *Průvodce – nejzajímavější a nejkrásnější místa v Ústeckém kraji*, Ústecký kraj, ISBN neuvedeno

³⁰ WOHANKOVÁ, D., *Litvínov*, Unipress s.r.o., Turnov, 2017, ISBN neuvedeno

³¹ WOHANKOVÁ, D., *Litvínov*, Unipress s.r.o., Turnov, 2017, ISBN neuvedeno

podotkla, že i přes nepříznivou situaci s Covid-19 se návštěvnost zámku neprojevila nikterak drasticky.

3 Pojem veřejná správa

Veřejná správa je jedním ze základních pojmů správního práva a je nezbytné jí pro účely této bakalářské práce alespoň stručně vysvětlit.

Veřejná správa by se velmi obecně řečeno mohla označit jako organizace a zároveň i činnost, aktivně sledující a zabezpečující správu veřejných záležitostí a nejrůznějších společenských situací. Veřejné záležitosti jako takové nejsou v zákoně vymezeny. Je to neurčitý právní pojem. Z kontextu ale vyplývá že jsou to záležitosti, které jsou obecně prospěšné pro celou společnost. Smyslem veřejné správy je udržovat pořádek ve společnosti a současně zabezpečovat plnění určitých úkolů.³²

Jiná definice tvrdí, že v negativním vymezení veřejná správa znamená, že je to souhrn činností, které se nezačleňují do zákonodárství nebo soudnictví.³³

Organizace veřejné správy je již dlouhodobě zavedený systém, který lze měnit podle vývoje společnosti. Tento systém je výsledkem vzájemných organizačních vztahů mezi státem a jeho obyvatelstvem.³⁴

Je realizovaná jako projev výkonné moci státu (ve spojení s výkonem samosprávy), prostřednictvím jeho orgánů, a také dalšími veřejnoprávními subjekty, vystupujícími jako představitelé a nositelé veřejné moci.

Nejvýznamnější postavení mezi jejími nositeli zaujímají nestátní veřejnoprávní korporace. Ty mají vlastní právní subjektivitu, tedy vykonávají veřejnou správu svým jménem a ve své působnosti. Veřejnoprávní korporace se pak dále člení na územní (obce, okresy, kraje apod.) a profesní či zájmové (komory, společenstva, ...). Správa veřejných záležitostí (veřejná správa) se pak člení na státní správu a veřejnou samosprávu, vykonávanou zejména příslušnými správními orgány s postavením orgánů veřejné správy.³⁵

³² PRŮCHA, Petr. *Místní správa*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5590-2. s. 14

³³ KLÍMA, Karel. *Státověda*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-296-7. s. 146

³⁴ PRŮCHA, Petr. *Místní správa*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5590-2. s. 15

³⁵ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní: (vysokoškolská učebnice)*. Praha: Linde, 2006. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-636-9. s. 19-20

4 Pojem samospráva

Samospráva je právo uspořádat a řídit část veřejných záležitostí ve vlastním zájmu a na vlastní odpovědnost, spolupodílí na realizaci výkonné moci. Své úkoly plní samospráva vlastními silami a nestátními prostředky.³⁶ Je odvozována od autonomního postavení příslušných samosprávných subjektů korporativního charakteru, označované jako veřejnoprávní korporace, jak jsem se již zmínila v předchozí kapitole.

Pod pojmem samosprávy je třeba rozumět výkon vymezených úkolů správy státu jinými veřejnoprávními subjekty než státem.³⁷ Při výkonu samosprávy není její nositel podřízen státní správě, ale může jí být dozorován -> pouze kontrolní funkce.

Veřejná moc realizovaná prostřednictvím samosprávných subjektů je decentralizovanou státní mocí. Přitom okruh adresátů její správy je dán hranicemi její působnosti.³⁸ Objektem samosprávného působení se stává ten, kdo územně, osobně nebo věcně zasahuje na území těchto veřejnoprávních korporací.

„Má oprávnění tvorby samosprávné moci, podzákoného a nařizovacího charakteru, jež se realizuje ve vztazích, v nichž na jedné straně vystupují samosprávné orgány, které tuto činnost vykonávají, a na druhé straně objekty v jejich působnosti, přičemž tato činnost postrádá mocenskou podstatu.“³⁹

Ústavní úprava územní samosprávy je obsažena v sedmé hlavě Úst (čl. 99–105) a v ustanoveních souvisejících (čl. 41 odst. 2, čl. 79 odst. 3 a čl. 87 odst. 1 písm. b/, c/ a k/). Ústava chápe její formy (obce a kraje) jako určité definované pospolitosti (= sociálního útvaru) či společenství občanů, či jako politický princip organizace veřejné moci.

Je zde zaručené právo územních samosprávných celků jako územního společenství občanů. Samospráva může rozhodovat na vlastní odpovědnost (prvek veřejné moci, vydávání rozhodnutí, úřední předepsané postupy, ...). Samospráva vystupuje ve svém a současně i veřejném zájmu (veřejnoprávní prvek). Veřejnoprávní korporace vystupují samostatně v rámci autonomních prostorů vymezených ústavním pořádkem a zákony.

³⁶ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*: (vysokoškolská učebnice). Praha: Linde, 2006. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-636-9. s. 22

³⁷ PRŮCHA, Petr. *Místní správa*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5590-2. s. 18-19

³⁸ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*: (vysokoškolská učebnice). Praha: Linde, 2006. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-636-9. s. 22

³⁹ PRŮCHA, Petr. *Místní správa*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5590-2. s. 20-22

Ústava jí přiznává možnost rozhodovat o svých záležitostech a záležitostech svých občanů (členů). A v neposlední řadě samospráva nese veřejnoprávní odpovědnost za svou činnost (samosprávný výkon pravomocí podle čl. 36 odst. 3 Listiny, zákon č. 82/1998 Sb.).⁴⁰

4.1 Občané obce

Tento pojem je nutné zde taky vysvětlit, neboť občany ve své práci často zmiňují a tato práce je vlastně právě o nich, tedy porozumění tomu, co jsou vlastně ti občané zač a co představují, je pro celistvost této práce klíčové.

Základ samosprávy obcí představují tzv. občani obce. Ti disponují příslušnými oprávněními, kterými mohou zasahovat do veřejné správy, a to buď přímo, nebo volbou svých zástupců (zakotvené v čl. 21 Listiny základních práv a svobod).⁴¹

Obecně lze říct, že občany obce jsou všechny osoby, které mají státní občanství ČR a jsou v obci hlášeny k trvalému pobytu bez ohledu na jejich věk.⁴² Ovšem aktivní podílení se na samosprávě obce však zákonná úprava vymezuje, a to až po dosažení věku 18 let.

Při dosažení věku 18 let má občan právo volit, být volen do zastupitelstva obce, rozhodovat při místním referendu, účastnit se na zasedání zastupitelstva obce, vyjadřovat k projednávaným věcem, vyjadřovat se k návrhu rozpočtu a závěrečného účtu (v souladu s jednacím řádem), nahlížet do rozpočtu a závěrečného účtu za předcházející rok, podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty a také jsou oprávněni požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstva obce. Zvláštní formou zapojení se do samosprávy je pak petiční právo občanů podle zvláštní právní úpravy.⁴³

Další fyzické osoby, které splňují podmínky pro postavení občana města:

- Fyzické osoby, starší 18 let, které vlastní na území obce nemovitost.

⁴⁰ FILIP, Jan. *Ústavní právo: učební text pro bakalářské studium*. 4., aktualizované a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. ISBN 978-80-210-7845-1. s. 149-150

⁴¹ PRŮCHA, Petr. *Místní správa*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5590-2. s. 108-109

⁴² FILIP, Jan. *Ústavní právo: učební text pro bakalářské studium*. 4., aktualizované a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. ISBN 978-80-210-7845-1. s. 151

⁴³ PRŮCHA, Petr. *Místní správa*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5590-2. s. 108-109

- Fyzické osoby věku 18 let a více, mají cizí státní občanství a jsou v obci hlášeny k trvalému pobytu, stanoví-li tak mezinárodní smlouva.
- Ti, kterým obec udělila čestné občanství. S tímto „titulem“ nabývají takového fyzické osoby některých oprávnění občana obce (např. poradní hlas na zasedání zastupitelstva). Jsou to fyzické osoby, které se významnou měrou zasloužily zejména o rozvoj obce (§36 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení))⁴⁴

5 Pojem participace

Asi nejdůležitější pojem nejen pro celou moji práci, ale zároveň i pro veřejnou správu. Jak jsem již nastínila v předchozích kapitolách, participace neboli „podílení se“, dává základ pro fungování celého systému řízení státu v České republice. Přesná definice slova participace pravděpodobně není, ale její význam se zjednodušuje jako: „*Účast osob na určitém procesu, podíl na rozhodování, řízení, postupech a jiných aktivitách směřujících ke společně stanovenému a akceptovanému cíli.*“⁴⁵

5.1 Volby do zastupitelstev obcí

Svoboda nabídky a následná možnost volby dávají základ demokracii. Obecně lze říci, že pomocí voleb se vytváří konkrétní politický systém daného státu. Volební proces představuje především dvě fáze. První je vůbec nějaké uskutečnění voleb s možností následného výběru voliče a druhou fází je pak přeměna výsledku hlasování do politického složení voleného sboru.⁴⁶

Problematika zastupitelstva obce je řešená v hlavě sedmé, Ústavy. Ta nám přímo uvádí, že zastupitelstvo je základním orgánem veřejné moci územního samosprávného celku (§101 odst. 1 a 2 Úst). Dále pak uvádí, že působnost zastupitelstev může být stanovena jen zákonem, zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech samosprávy, pokud nejsou zákonem svěřeny zastupitelstvu vyššího územního samosprávného celku,

⁴⁴ FILIP, Jan. *Ústavní právo: učební text pro bakalářské studium*. 4., aktualizované a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. ISBN 978-80-210-7845-1. s. 152

⁴⁵ Participace: Slovník. *Šance dětem* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/slovník/participace>

⁴⁶ CABADA, Ladislav a Marek ŽENÍŠEK. *Smišené volební systémy*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003. ISBN 80-86473-44-9. s. 10

a zastupitelstva mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky (§104 Úst).⁴⁷

Zastupitelstvo obce je přímo voleným samosprávným zastupitelským orgánem obce. Vykonává zákonem o obcích svěřené nejdůležitější pravomoci v oblasti samostatné působnosti obce -> takové pravomoci nesmí přenášet na jiné orgány obce.

Zastupitelstvo obce má právo vydávat obecně závazných vyhlášek, schvalovat rozpočet a závěrečný rozpočet obce, schvalovat program rozvoje obce, dále vyhlašovat zahájení místního referenda apod.⁴⁸

Je složeno z členů, jejichž počet stanoví zákon a ten již během volebního období nelze měnit. Tento počet vždy stanovuje před nadcházejícími volbami momentálně úřadující zastupitelstvo. Platnou právní úpravou se stanovuje podle počtu obyvatel v obci, v rozmezí 5 až 55 členů (§68 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích). Funkční období člena zastupitelstva je čtyřleté (§102 odst. 2 Úst).

Zastupitelstva nemají strukturu, neboť jsou jednokomorová. Jejich vnitřními orgány jsou místostarostové a starosta (popř. primátor nebo náměstci). Jako kontrolní orgány zde slouží výbory.⁴⁹

ČLEN ZASUPITELSTVA je přímo voleným zástupcem občanů obce. Výkon jeho funkce je pokládán za výkon veřejné funkce. „*Při tomto výkonu má právo předkládat návrhy zastupitelstvu obce a dalším orgánům obce, jejichž je členem, vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce, na výbory organizačních složek obce, statutární orgány příspěvkových organizací, které obec zřídila, nebo zástupce obce v orgánech právnických osob, které obec založila.*“

Základní povinností člena zastupitelstva obce je zúčastňovat se zasedání zastupitelstva obce a hájit zájmy občanů obce.⁵⁰

Volby do zastupitelstev obcí se konají na základě principů demokratického volebního práva: všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním. Náklady na volby jsou hrazeny ze státního rozpočtu. Kandidující strany si hradí náklady své

⁴⁷ Ústava ČR: *Listina základních práv a svobod; Parlament ČR, Ústavní soud, Ombudsman, ministerstva; Antidiskriminační zákon, zákon o Sbírce zákonů: redakční uzávěrka.* Ostrava: Sagit, [1995]. ÚZ. ISBN 978-80-7488-420-7. s. 14-15

⁴⁸ PRŮCHA, Petr. *Místní správa.* Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5590-2. s. 63-65

⁴⁹ FILIP, Jan. *Ústavní právo: učební text pro bakalářské studium.* 4., aktualizované a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. ISBN 978-80-210-7845-1. s. 157-158

⁵⁰ PRŮCHA, Petr. *Místní správa.* Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5590-2. s. 63-65

volební kampaně samy. Při volbách také vznikají tzv. Kandidátní listiny pro obce. Ty slouží k předkládání volebních stran. Kandidátní listiny pro obecní volby jsou volné. Volič má tolik hlasů, kolik se volí členů zastupitelstva a může je rozdělit mezi kandidáty z různých kandidátních listin.⁵¹

5.2 Referendum

„Prvním zákonem, který umožňoval konání místního referenda, byl zákon České národní rady č. 298/1992 sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o místním referendu, který byl později nahrazen platným zákonem č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů.“ Referendum je řešen i v Ústavě, ale ta neupravuje jeho právní sílu.

Pojem referendum pochází z latiny a můžeme ho překládat jako „hlasování lidu“. Referendum představuje jeden z prostředků přímé demokracie = přímé rozhodnutí lidu. Může být buď obligatorní (tzn. taxativní okruhy záležitostí), nebo fakultativní. V důsledku rozhodnutí o konkrétní otázce můžou zpravidla nastat pouze dvě možnosti: konečné rozhodnutí o věci, či rozhodnutí pouze doporučujícím charakterem. Projevem vůle lidu se mohou stát jakékoliv nejdůležitější otázky týkající se veřejné správy a ovlivňující život voličů.

Rozhoduje se jím v otázkách samosprávného charakteru, a to jak na úrovni místní, tak na celostátní. Místní referenda se konají především z iniciativy občanů, nikoliv z iniciativy orgánů obcí, často právě kvůli neshodám ve stejných otázkách. Výsledky referenda jsou obvykle formulovány jako vyhlášení výsledků voleb příslušnými orgány.⁵²

5.3 Iniciativa občanů

Jako první je potřeba si vysvětlit, že v České republice existuje tzv. ústavní pořádek. Ten tvoří základ právního řádu celého demokratického státu. Do ústavního pořádku ale

⁵¹ FILIP, Jan. *Ústavní právo: učební text pro bakalářské studium*. 4., aktualizované a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. ISBN 978-80-210-7845-1. s. 102-103

⁵² KOPECKÝ, Martin. *Zákon o místním referendu: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-280-1.

spadají také základní práva občanů, které jsou právě pro účely této práce důležité k pochopení.

Ústavní pořádek u nás zakotvuje Ústava ČR, další ústavní zákony a Listina základních práv a svobod. Právě LZPS nám zakotvuje práva a svobody, na které se budu později ptát v dotazníkovém šetření, a proto několik z nich rozvedu. „*V ní je mj. vyjádřen princip rovnosti občanů před zákonem a princip legality při výkonu státní moci, tj. přesné vymezení pravomoci orgánů státní správy a postupů a prostředků, kterými se výkon státní správy musí řídit.*“

LZPS upravuje 5 okruhů, mezi něž patří: základní lidská práva a svobody, politická práva, hospodářská, sociální a kulturní práva, práva národnostních a etnických menšin, práva na soudní a jinou právní ochranu.

Z hlediska participace občanů je proto nejdůležitějším „okruhem“ pro účely této práce zmínit především práva politická.⁵³ Politická práva jsou zakotvena v čl. 17-23 LZPS. Samozřejmě je pak každé z těchto práv upraveno ještě dalšími právními předpisy, ale já zmíním pouze úpravu zakotvenou v LZPS.

Svoboda projevu

Jako první v LZPS nalézáme právo svobody projevu, které je upraveno v čl. 17. Obsahem této svobody je právo na informace, právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu a nepřípustnost cenzury. Svobodu projevu by bylo možné omezit pouze zákonem, a to v případě, že by se jednalo o opatření nezbytné pro ochranu práv a svobod druhých, opatření na ochranu státu apod.

Právo petiční

V LZPS je upraveno v čl. 18. Obsahem tohoto práva je právo občana obracet se sám nebo s jinými na státní orgány a orgány územní samosprávy s žádostmi, návrhy a stížnostmi.⁵⁴ „*Ústavní systémy zakotvují právo občanů podpořit (navrhnout,*

⁵³ MORAVEC, Tomáš. *Základy práva pro nepravníky: po rekodifikaci soukromého práva*. 5. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-826-6. s. 274-276

⁵⁴ Ústava ČR: *Listina základních práv a svobod; Parlament ČR, Ústavní soud, Ombudsman, ministerstva; Antidiskriminační zákon, zákon o Sbírce zákonů: redakční uzávěrka*. Ostrava: Sagit, [1995?]. ÚZ. ISBN 978-80-7488-420-7. s. 19

zformulovat) návrh zákonodárného textu. Toto právo má kolegiální (skupinový) charakter, a záleží tak na vyjádřené podpoře určitého počtu osobních vyjádření (hlasů). Mechanismus realizace takového návrhu pak má volební nebo petiční charakter (podpisový).“⁵⁵

Právo shromažďovací

Je upraveno čl. 19 LZPS. Obsahem tohoto práva je pokojně se shromažďovat. Jde o shromažďování se na veřejných místech apod. Výkon práva lze opět omezit pouze zákonem, a to v případech uvedených v ustanovení §10 zákona č. 84/1990 Sb., zákona o právu shromažďovacím.

Právo se sdružovat

Čl. 20 LZPS nám upravuje právo se sdružovat. Obsahem této svobody je právo svobodně se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích, dále v politických stranách a v politických hnutích a zároveň je zde i ústavně zakázáno nucení kohokoliv k členství v těchto sdruženích. Výkon těchto práv lze také omezit, a to jen v případech, pokud je to nezbytné pro bezpečnost státu, veřejný pořádek, předcházení trestným činům nebo pro ochranu práv a svobod druhých občanů.

Právo volební

Pravděpodobně nejdůležitějším politickým právem občanů je právo volební. To je právo podílet se na správě veřejných věcí přímou nebo svobodnou volbou svých zástupců. Jak jsem již psala v předchozích kapitolách, je právě toto právo základem demokratického státu. Pasivní i aktivní volební právo je také zaručeno v našem právním řádu mnoha předpisy, mimo jiné například i zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí. V LZPS je upraveno v čl. 21.⁵⁶

⁵⁵ KLÍMA, Karel. *Státověda*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-296-7. s 139

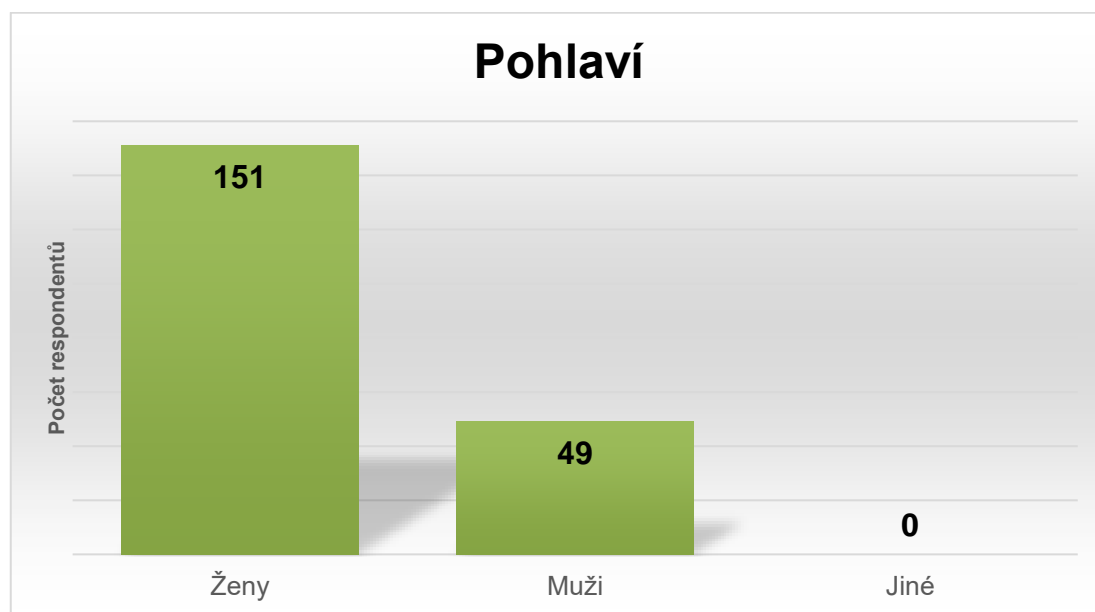
⁵⁶ Ústava ČR: *Listina základních práv a svobod; Parlament ČR, Ústavní soud, Ombudsman, ministerstva; Antidiskriminační zákon, zákon o Sbírce zákonů: redakční uzávěrka*. Ostrava: Sagit, [1995]. ÚZ. ISBN 978-80-7488-420-7. s. 19-20

6 Dotazníkové šetření obyvatelů SO ORP Litvínov

Dotazníkové šetření jsem si vytvořila na stránce survio (dostupné z: <https://www.survio.com/cs/>) a rozeslala pomocí sociální sítě Facebook mezi obyvatele SO ORP Litvínova a jeho okolí. Snažila jsem se nasbírat zhruba 1% obyvatelstva žijícího v této lokalitě, celkem jsem nasbírala 200 responzí. Ovšem ráda bych upozornila na možnou nedůvěryhodnost dotazníkového šetření pro účely mé práce ho sice využívám, ale není to 100% spolehlivý zdroj informací za účelem výzkumu. V nadcházejících kapitolách stručně odpovědi jednotlivě vyhodnotím.

6.1 Pohlaví

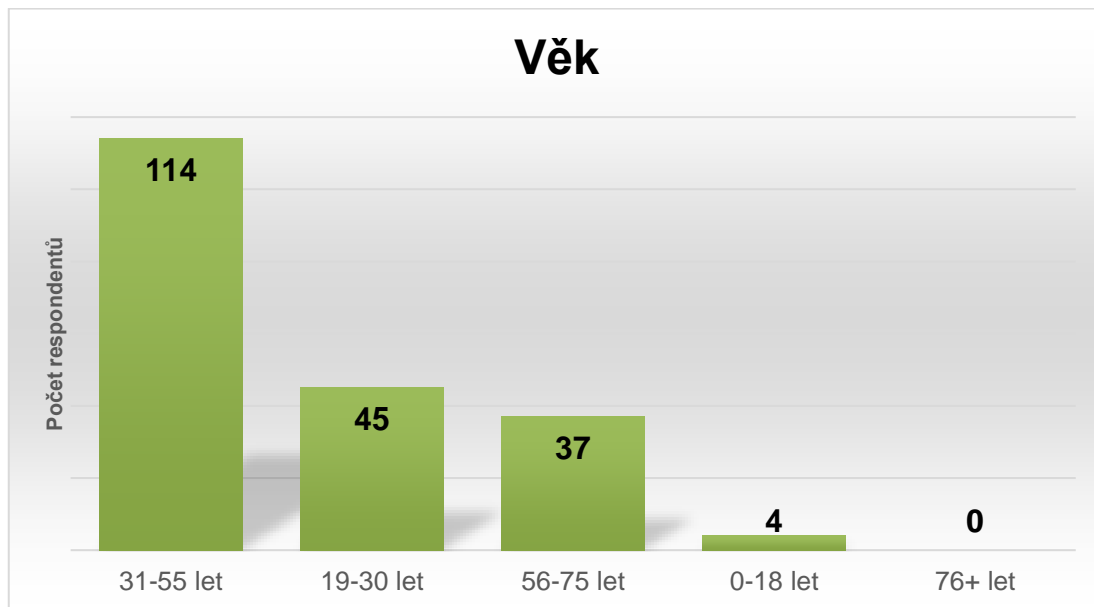
Graf 3: Pohlaví respondentů

Z dotazníkového šetření můžeme vyčíst, že se zapojilo výrazně více žen než mužů. Na tuto otázku jsem se ptala čistě orientačně. Odpovědi nejsou zcela relevantní pro účely této práce.

6.2 Věk

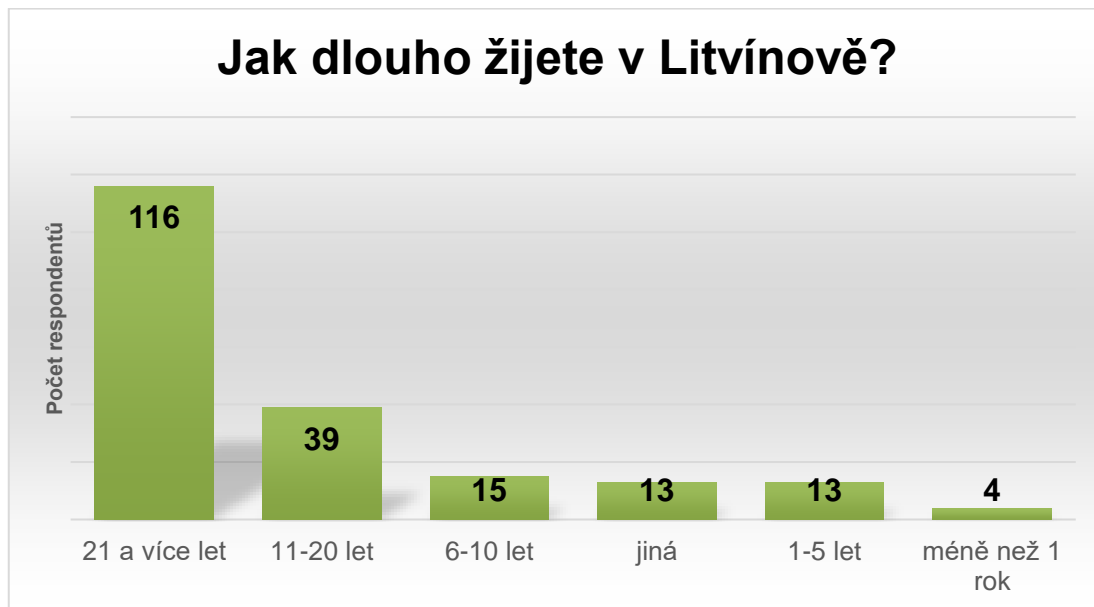
Graf 4: Věk respondentů

Nejaktivnější obyvatelé SO ORP Litvínov se řadí do věkového rozmezí 31-55 let. Z dotazníku vyplývá, že tyto občané se nejvíce podílejí a zajímají o dění a problematiku veřejné správy města. Dále předpokládám že k lidem starším 76 let se dotazník nedostal, a to především kvůli jeho online podobě.

6.3 Délka života v SO ORP Litvínov

Graf 5: Délka života v SO ORP Litvínov

V otázce číslo 3 jsem zjišťovala, kolik lidí, jak dlouho v této oblasti bydlí. Otázka je důležitá, protože s prodlužující se délkou doby roste i zájem o město a jeho rozvoj. Lidé, kteří ve městě nežijí ani jeden rok logicky nemůžou mít k městu stejný vztah jako lidé žijící tam přes 20 let. Samozřejmě nelze vyloučit možnost, že právě obyvatelé žijící ve správním obvodu kratší dobu mají větší pocit sounáležitosti, a tedy se i více na správě věcí veřejných podílejí.

6.4 Vztah k SO ORP Litvínov

Graf 6: Vztah respondentů k SO ORP Litvínov

V této otázce byl volný výběr odpovědí, respondenti měli možnost zaškrtnout libovolný počet odpovědí. Ty jsou opět pouze orientační, mají přiblížit jaký vztah občanů SO ORP k městu. Poměrně malý počet obyvatel zde uznalo aktivní snahu participace.

6.4.1 Asociace SO ORP Litvínova v mysli jeho obyvatel

Tab. 7: Asociace SO ORP Litvínov v mysli jeho obyvatel

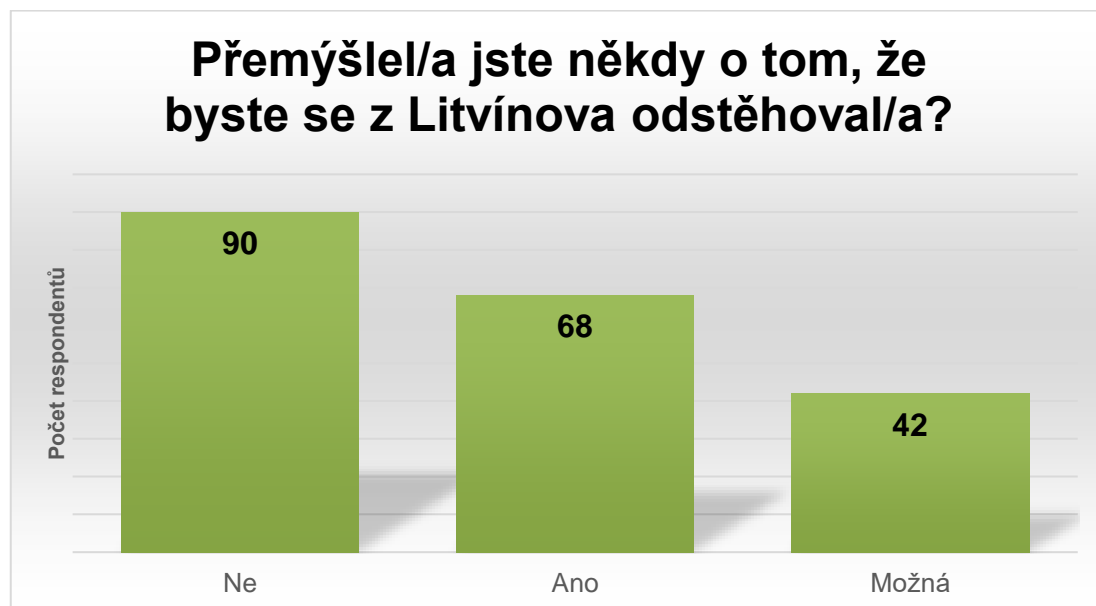
S ČÍM SI MĚSTO NEJVÍCE SPOJUJETE?	POČET ODPOVĚDÍ	PROCENTA
Hokej	128	42,1 %
Chemické závody	48	15,8 %
Domov	18	5,9 %
Příroda	14	4,6 %
Kulturní památky	13	4,3 %
Dětství, mezilidské vztahy	12	4,0 %
Krušné hory	12	4,0 %
Romské menšiny a nepřizpůsobivý spoluobčané	10	3,3 %

Vyloučená lokalita Janov	9	3,0 %
Nepořádek, zničené město	7	2,3 %
Vysoká nezaměstnanost	6	2,0 %
Mafie	4	1,3 %
Ivan Hlinka	3	1,0 %
Krásné město	3	1,0 %
Nejednoznačné nebo jiné odpovědi	3	1,0 %
Koldům	2	0,6 %
Plavecký bazén	2	0,6 %
Klid	2	0,6 %
Sever	1	0,3 %
Špatné vedení města	1	0,3 %
Doly	1	0,3 %
Stezky (cyklistické a turistické)	1	0,3 %
Autobusy na plyn	1	0,3 %
Drogová problematika	1	0,3 %
Cukrárna	1	0,3 %
Tramvaje	1	0,3 %
CELKEM	304	100 %

V otázce „S čím si spojíte město Litvínov?“, nejvíce zabodoval hokej, kdy ho zmínila převážná většina dotazovaných. Odpovědi je zde zahrnuto více, protože jedna odpověď většinou zahrnovala nejednu možnost. Město je díky hokeji velmi známé, proto se není čemu divit. Možná i proto, že v hokejovém klubu Litvínov bylo „vychováno“ 10 olympijských vítězů. Další nejčastější asociací byla rafinérská a petrochemická skupina společnosti ORLEN. Jedná se o jeden z největších chemických závodů v České republice (viz kap. 2.4). V současné době je to jeden z nejvýraznějších průmyslových areálů Litvínovska.

6.5 Stěhování obyvatel z SO ORP Litvínov

Graf 7: Zájem respondentů o odstěhování z SO ORP Litvínov

6.5.1 Důvod k odstěhování

Tab. 6: Důvody respondentů k odstěhování

DŮVODY K ODSTĚHOVÁNÍ	POČET ODPOVĚDÍ	PROCENTA
Bez odpovědi	79	40 %
Kvůli romské menšině a nepřizpůsobivým spoluobčanům	30	15 %
Za prací	17	9 %
Kvůli prostředí Litvínova	17	9 %
Stěhování z města do vesnice	9	5 %
Kvůli upadající kultuře města	7	4 %
Kvůli celkovému vzhledu města a jeho okolí	7	4 %
Nízká nabídka podnikové rozmanitosti a služeb	6	3 %
Nejednoznačné nebo jiné odpovědi	6	3 %
Rodinné důvody	5	3 %

Strach o bezpečnost	5	3 %
Kvůli vedení města	4	2 %
Studium	3	2 %
Stěhování do většího města	3	2 %
Stěhování do zahraničí	1	1 %
Za lepší lékařskou péčí	1	1 %
CELKEM	200	100 %

Tyto odpovědi si zajímavě protirečily. Přes popsané slabé stránky Litvínova, většina respondentů vůbec neuvažuje o odstěhování z města.

Otázka, kde jsem zjišťovala důvod k odstěhování s SO ORP nebyla povinná. Byla zaměřena na to procento dotazovaných, kteří uvažovali, nebo se dokonce odstěhovali z města. Proto zůstává bez odpovědi ve velkém počtu. Pokud si rozebereme nejčastější důvod k odstěhování, můžeme vyčíst, že velmi vysokému procentu dotazovaných nejvíce vadí romská menšina a nepřizpůsobivý občané. Je pravda, že město touto problematikou velmi trpí a na to navazují i jiné odpovědi, které byli v dotazníku většinou spojovány. Město se snaží s tímto problémem vyrovnat, ale zatím se mu to nedaří. Tuto problematiku většina respondentů měli za zásadní. Chtějí, aby jí řešili orgány města a zástupci politických stran. Otázkou ale je, zda i občané SO ORP svou snahu o změnu města nějak prezentují.

Pokud by se nejednalo o dotazníkové šetření, ale kvalitativní výzkum formou rozhovorů, byl by rozhodně zajímavý výzkum, proč má tolik lidí i přes jejich velké množství důvodů nechuť se stěhovat.

6.6 Výběr SO ORP Litvínova pro budoucí bydliště

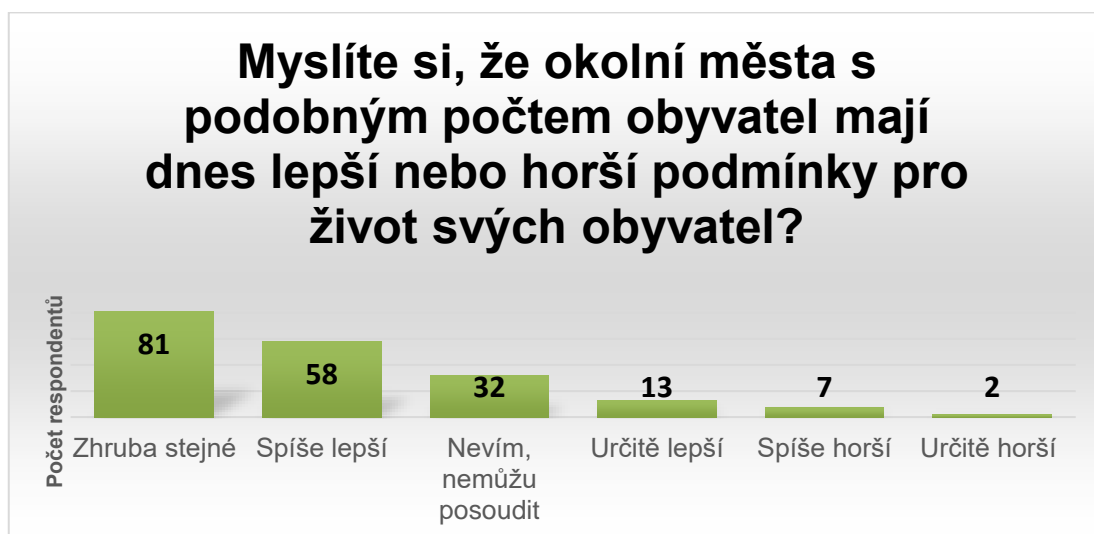
Graf 8: Zájem obyvatel města o znovu nastěhování se do SO ORP Litvínov

Tyto odpovědi jsou spíše neutrální. Máme tu přibližně podobný počet odpovědí, zda by se obyvatelé SO ORP Litvínova rozhodli znovu pro trvalé bydliště zde či ne. Ovšem jak můžeme z grafu vidět, většina lidí by znovu zvolila SO ORP Litvínov jako svoje trvalé bydliště.

6.6.1 Porovnání města s podobným jiným městem/obcí

Graf 12: Podmínky pro život v jiném, podobném městě

Vysoké procento respondentů se domnívá, že v porovnání s jiným, podobným městem, jsou podmínky pro život stejné, možná i spíše lepší než v Litvínově. Opět mě to přivádí k myšlence, že i přes tolik negativního přístupu k městu v „rozepisovacích“ otázkách občané nemají zas tak špatné mínění o SO ORP Litvínov. Pokud dá město občanům zajímavé podněty k spoluúčasti na správě věcí veřejných, mohlo by nakonec celé soužití ve městě získat mnohem lepší úroveň a přízeň občanů. Zároveň tato otázka může vysvětlit i postoj k občanů pro opětovanou volbu SO ORP Litvínova jako místa pro usazení.

6.7 Hodnocení vybraných problémů obyvateli města

Tab. 8: Hodnocení vybraných problémů obyvateli města

KATEGORIE	DOBRÁ	PRŮMĚRNÁ	ŠPATNÁ
výstavba nových bytů a domů	9	63	129
nabídka dalšího vzdělávání	19	78	104
zajištění lékařské péče – zubní lékaři	35	67	99
nabídka pracovních příležitostí ve městě a okolí	29	84	88
podmínky pro podnikání ve městě	18	99	84
parkovací možnosti	34	88	79
možnosti uplatnění vzdělání a kvalifikace na trhu práce	26	99	76
zajištění lékařské péče – praktičtí a odborní lékaři	49	82	70
kvalita životního prostředí (ovzduší, hluk, zeleň)	40	94	67
nabídka a kvalita středních škol	46	94	61
dostupnost nemocniční péče	34	112	55
pocit bezpečí	35	112	54
činnost městského zastupitelstva	22	126	53
odvoz a likvidace odpadů	62	88	51
nabídka a kvalita kulturních zařízení	56	96	49
vzhled a čistota města	27	126	48
pořádání kulturních akcí, oslav a svátků	58	96	47
dostupnost a kvalita bydlení	54	102	45

možnosti trávení volného času	63	93	45
kvalita veřejných prostranství (náměstí, ulice, chodníky)	41	120	40
činnost Městského úřadu	43	120	38
informovanost o dění ve městě	62	101	38
stav a údržba místních komunikací	18	96	37
nabídka a kvalita maloobchodní sítě	88	82	28
nabídka a kvalita sportovních zařízení	74	100	27
podmínky pro cyklistickou dopravu	76	100	25
péče o památky a kulturní dědictví	66	112	23
nabídka a kvalita komerčních služeb (kadeřnictví, čistírna apod.)	103	84	17
nabídka a kvalita sociálních služeb	71	115	15
nabídka a kvalita stravovacích služeb	117	69	15
kanalizace a čištění odpadních vod	84	104	13
nabídka a kvalita základních škol	98	90	13
nabídka a kvalita předškolních zařízení	102	88	11
podmínky pro pěší dopravu	110	80	11
kvalita internetového připojení	120	70	11
dostupnost okolních obcí a měst veřejnou dopravou	145	49	7
dostupnost lékáren	155	41	5
městská hromadná doprava	153	46	2

Zde jsem v dotazníku respondentům nabídla řadu kategorií, které měli podle vlastního uvážení „oznámkovat“ a sami posoudit, zda je daná problematika v dobrém, průměrném nebo špatném stavu. Protože je tato práce zaměřena hlavně na rizika a problémy města, budu se dále zajímat hlavně o kategorie, které dostali nejhorší ohodnocení od obyvatelů města.

Nejhorší ohodnocení od lidí dostala kategorie výstavba nových bytů a domů. Nabízí se otázka, jak je na tom město s hustotou obyvatelstva a jestli lokalita Litvínova vůbec umožňuje město rozšířit o další stavby. Město neinvestuje do obnovy bytového fondu, respektive do nájemných domů a bytů, pouze se v současné době věnuje revitalizaci vybydlených domů – bourání domů v Janově. Tento problém je hodně diskutovaný

vedením města, které se ze všech sil snaží o nápravu. Ovšem podle názoru dotazovaných jeho řešení stagnuje.

Naopak nejlepší hodnocení od občanů dostala Městská hromadná doprava, o které jsem psala ve vlastní kapitole (viz kap. 2.5). Město Most a Litvínov MHD sdílí. To může být důvodem, proč funguje na skvělé úrovni

6.8 Budoucí rozvoj/investice SO ORP Litvínov

Tab. 11: Budoucnost rozvoje SO ORP Litvínov podle obyvatel

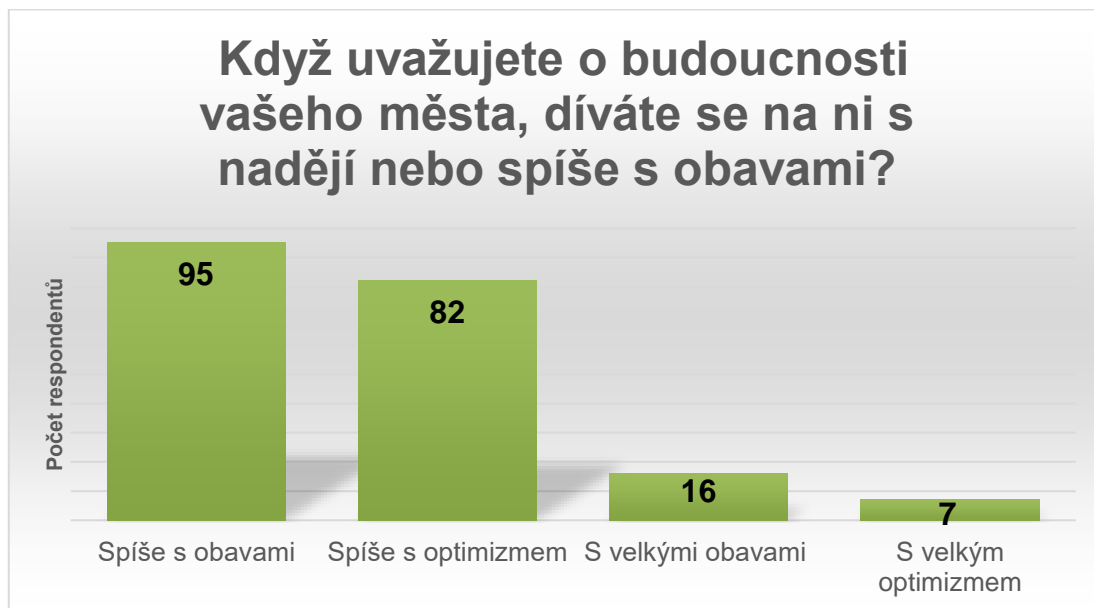
NA KTERÉ OBLASTI BY SE MĚLO MĚSTO LITVÍNOV DO BUDOUCNOSTI ZAMĚŘIT? JAKÉ JSOU VAŠE PRIORITY?		
KATEGORIE	POČET ODPOVĚDÍ	PROCENTA
Tvorba pracovních příležitostí	111	10,7 %
Zdravotnictví	107	10,3 %
Dopravní infrastruktura (komunikace, parkovací možnosti, cyklostezky)	100	9,6 %
Vzhled a stav veřejných budov a prostranství	85	8,2 %
Mimoškolní činnost dětí a mládeže	81	7,8 %
Rekonstrukce obecních domů a bytů	62	6,0 %
Podnikatelské prostředí a podpora podnikání ve městě	60	5,8 %
Sport	52	5,0 %
Maloobchod a služby	52	5,0 %
Kultura	49	4,7 %
Sociální péče	49	4,7 %
Péče o památky a kulturní dědictví	45	4,3 %
Školství	39	3,7 %
Adaptace na klimatickou	34	3,3 %

změnu (vodní zdroje, protipovodňová opatření, zeleň ve městě apod.)		
Regionální a přeshraniční spolupráce	31	3,0 %
Cestovní ruch	28	2,7 %
Technická infrastruktura (voda, kanalizace, plyn apod.)	22	2,1 %
Spolková a komunitní činnost	18	1,7 %
Městská hromadná doprava	10	1,0 %
Jiná...	6	0,6 %
CELKEM	1041	100 %

V této otázce jsem se zaměřila na názor obyvatel k možným investicím či inovacím správního obvodu, na co by se měl zaměřit především. Největší procento získala kategorie tvorba pracovních příležitostí. Tento problém je obecně v Ústeckém kraji vcelku běžný, přitom Litvínovsko by díky své poloze mohlo těžit z blízkosti SRN. Další kategorií je zdravotnictví. Z dotazníku vyplynulo, že problém se zdravotnictvím dotazovaní vidí ve dvou úrovních, jednak dostupnost a kvalita. Zdravotní péče na Litvínovsku má ještě hodně co zlepšovat.

6.8.1 Budoucnost města z pohledu jeho obyvatel

Graf 13: Budoucnost města z pohledu jeho obyvatel

Kontroverzní k předchozím odpovědím jsou výsledky odpovědí na tuto otázku. Převažují zde spíše obavy o město. Jak jsem již psala, úzce to souvisí s neaktivním přístupem vedení města o participaci obyvatel.

6.9 Silné stránky SO ORP Litvínova

Tab. 12: Pozitiva SO ORP Litvínova

ODPOVĚDI	POČET ODPOVĚDÍ	PROCENTA
Lokalita a umístění Litvínova	64	24,3 %
Bez odpovědi	40	15,2 %
Nic, žádná pozitiva	27	10,3 %
Příroda	25	9,5 %
Klid	14	5,3 %
Hokej	13	4,9 %
Sousedské vztahy	12	4,6 %
Velikost obce	12	4,6 %
Dostupnost služeb, sportu a jejich kvalita	12	4,6 %
Valdštejnský zámek a jeho akce	12	4,6 %
Krása města	8	3,0 %

Centrum města	6	2,3 %
Vše, vše na Litvínovsku je pozitivum	5	1,9 %
Historie města	3	1,1 %
Vedení města	2	0,8 %
Školství	2	0,8 %
Investice města	2	0,8 %
Chemické závody Unipetrol	1	0,4 %
Rozumné ceny bydlení	1	0,4 %
Nejednoznačné nebo jiné odpovědi	1	0,4 %
Pracovní uplatnění	1	0,4 %
CELKEM	263	100 %

Pozitiva SO ORP Litvínov spočívají především v poloze Litvínovska. Díky své lokalitě u hor může nabídnout velké množství sportovního vyžití a zároveň i volnou přírodu, což obyvatelé SO ORP velmi oceňují. Vzhledem k tomu, že Litvínovsko se nachází u hranic, mají více příležitostí cestování do zahraničí.

6.10 Slabé stránky SO ORP Litvínova

Tab. 13: Negativa SO ORP Litvínova

KATEGORIE	POČET ODPOVĚDÍ	PROCENTA
Romské menšiny a nepřizpůsobivý spoluobčané	62	20,7 %
Bez odpovědi	33	11,0 %
Celkový vzhled města, vyvážení odpadu	33	11,0 %
Vyloučené lokality, Janov	29	9,7 %
Stav komunikací a parkovací možnosti	25	8,3 %
Kultura	18	6,0 %
Sociální situace (bezdomovci, narkomani)	17	5,7 %
Vedení města	17	5,7 %
Možnosti bydlení	10	3,3 %
Pocit bezpečí, kriminalita	10	3,3 %
Málo pracovních možností a velkoobchodů	9	3,0 %
Okolí města	7	2,3 %
Hokej	4	1,3 %

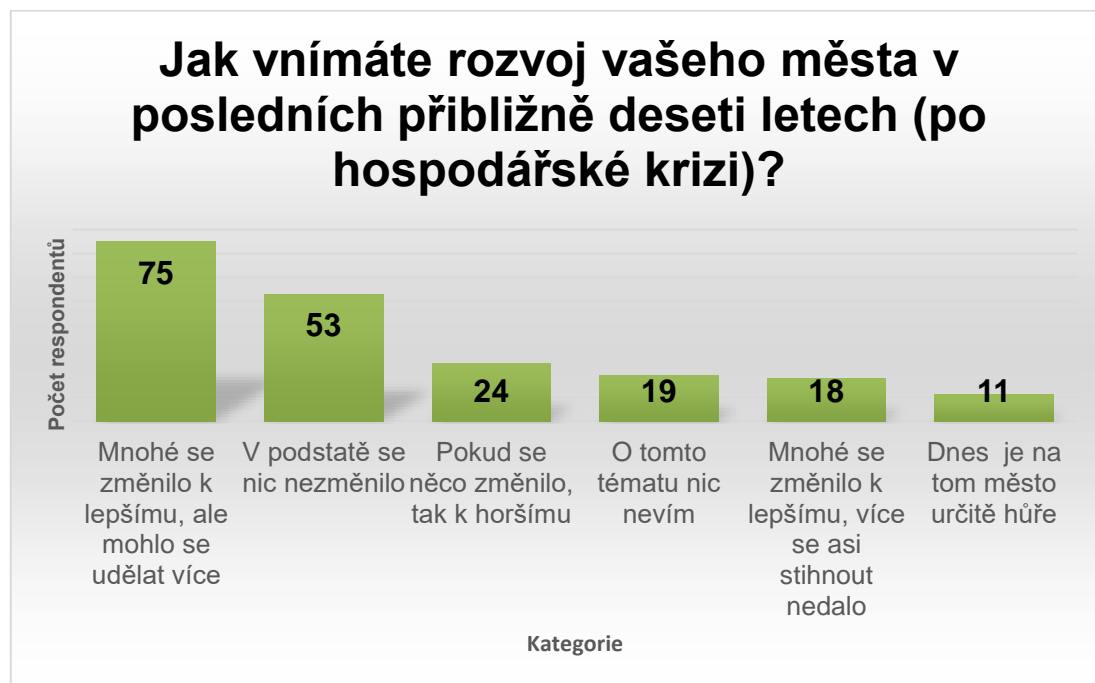
Nejednoznačné nebo jiné odpovědi	4	1,3 %
Zdravotnictví a sociální péče	4	1,3 %
Školství	4	1,3 %
Nic, vše ve městě je pozitivum	3	1,0 %
Kvalita ovzduší ve městě a okolí	3	1,0 %
Dům neřesti v centru města	2	0,7 %
Slabá kupní síla	2	0,7 %
Centrum města	2	0,7 %
Omezování občanů města	1	0,3 %
Vše, město nabízí pouze negativa	1	0,3 %
CELKEM	300	100,0 %

V jedné otázce jsem již podobné téma probírala, je to dokola opakující se problém Ústeckého kraje, romská menšina a nepřizpůsobivý občané. Město má ještě spoustu práce při řešení tohoto problému. Dále se často opakovalo i nedostatečné odvážení odpadu a nepořádku v ulicích.

Ke zlepšení by mohlo dojít častějším odvozem, což je další podnět k zamyšlení pro vedení města a technických služeb.

6.11 Vývoj města za posledních 10 let

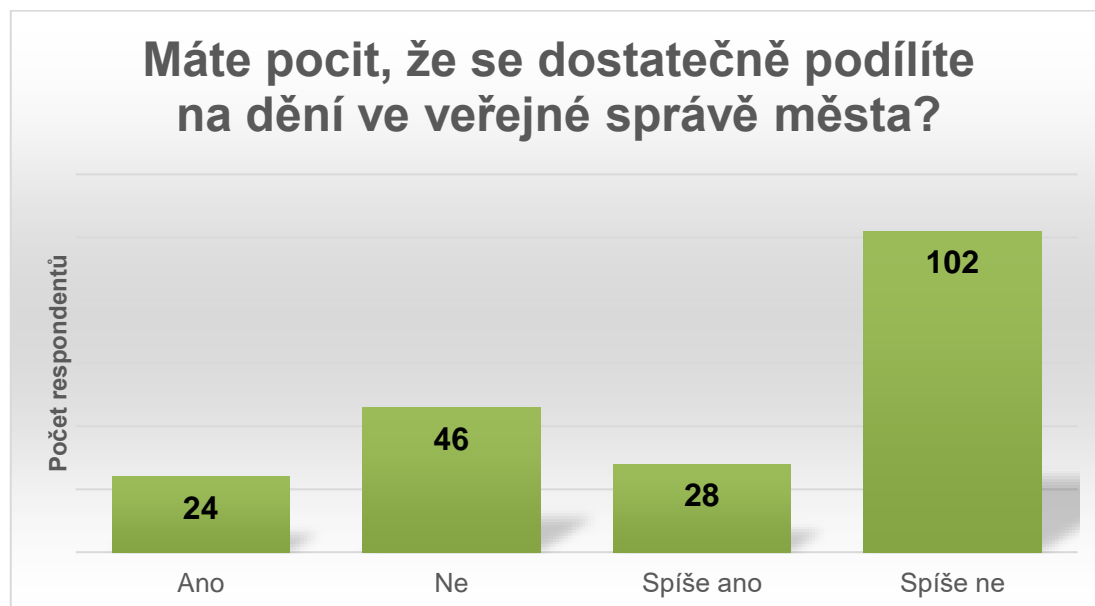
Graf 11: Rozvoj města z pohledu občanů

Subjektivní názor občanů na celkovou situaci města a jeho srovnání s minulostí se přiklání spíše k dobrému výsledku. Lidé tu však nechávají prostor pro zlepšení, což vyplývá i ze slabých stránek města, jichž bylo velké množství (viz kap. 6.10).

6.12 Účast na dění ve veřejné správě

Graf 14: Účast na dění ve veřejné správě

V této otázce měli obyvatelé sami podle vlastního uvážení zhodnotit svou aktivitu v rámci zapojování se do místní správy. Překvapivě velké většina lidí zvolila, že se nezapojuje dostatečně, nebo se nezapojuje vůbec. Vede mě to k myšlence, že lidé mají ve zvyku spíše nadávat a hledat na věcech to špatné, bez toho, aniž by udělali cokoli pro jejich nápravu. Přitom právě participace občanů je jeden z nejdůležitějších faktorů ovlivňující nejen funkční část města, ale i estetickou. Právě připomínky, názory, stížnosti a návrhy obyvatelů vedou město k činnosti a vylepšování například veřejného prostranství, či lepších služeb, a ty vedou k celkové spokojenosti lidí bydlících na jeho území.

6.13 Aktivita města

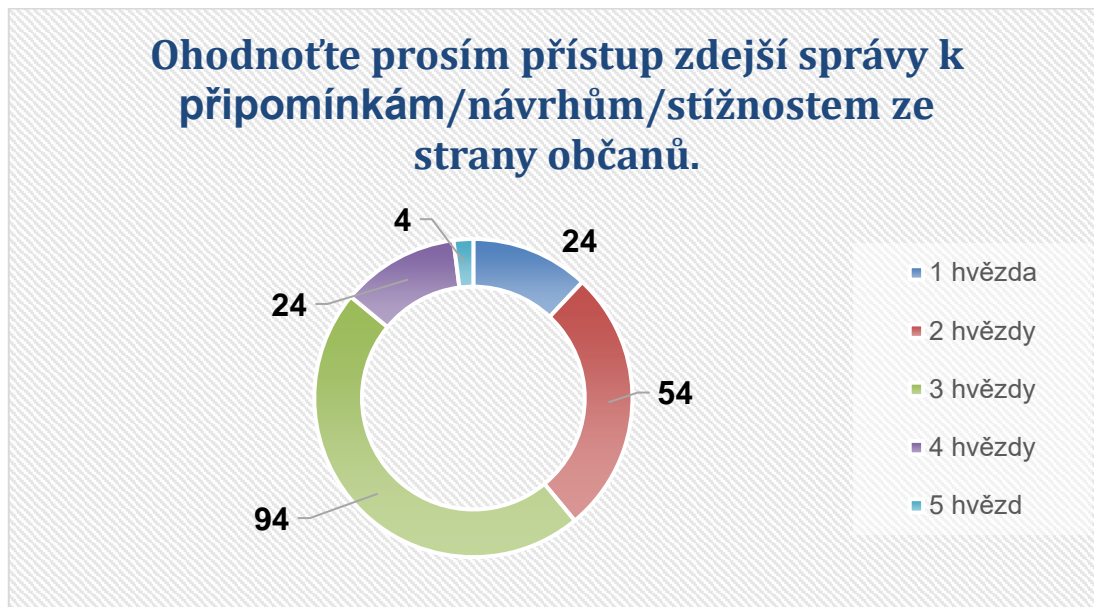
Graf 15: Hodnocení aktivity města

Odpovědi v této otázce byli konkretizované na to, jak obyvatelé cítí, že město reaguje na jejich podněty. V tomto případě byly odpovědi poměrně vyvážené mezi -> Spíše ne, či Spíše ano. Převažuje zde ale názor, že se město zaměřuje spíše dlouhodobě diskutované problémy stále dokola a pro nově vyskytlé problémy města (viz kap. 6.10 Slabé stránky SO ORP Litvínova) již není pro řešení místo.

6.14 Hodnocení přístupu místní správy

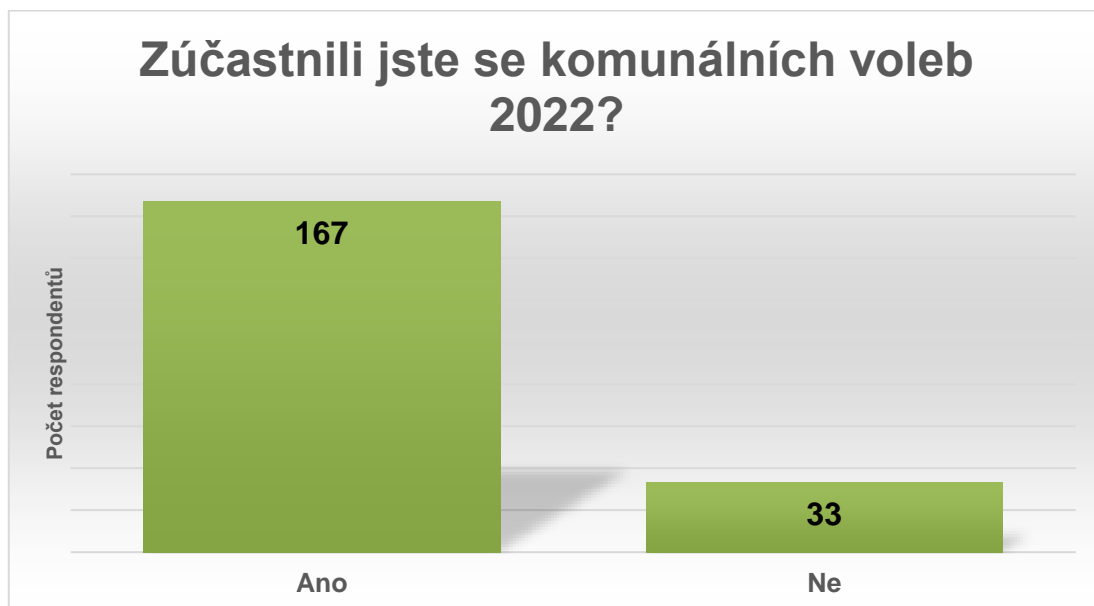
Graf 16: Hodnocení přístupu místní správy

Zde měli respondenti hodnotit pomocí škály hvězd, kolik bodů by správa města dostala za svůj přístup k občanům obecně. Platilo zde klasické pravidlo -> 1 hvězda = nejnižší stupeň, 5 hvězd = nejvyšší stupeň. Sloužila jako celkové zhodnocení veřejné správy města.

6.15 Komunální volby 2022

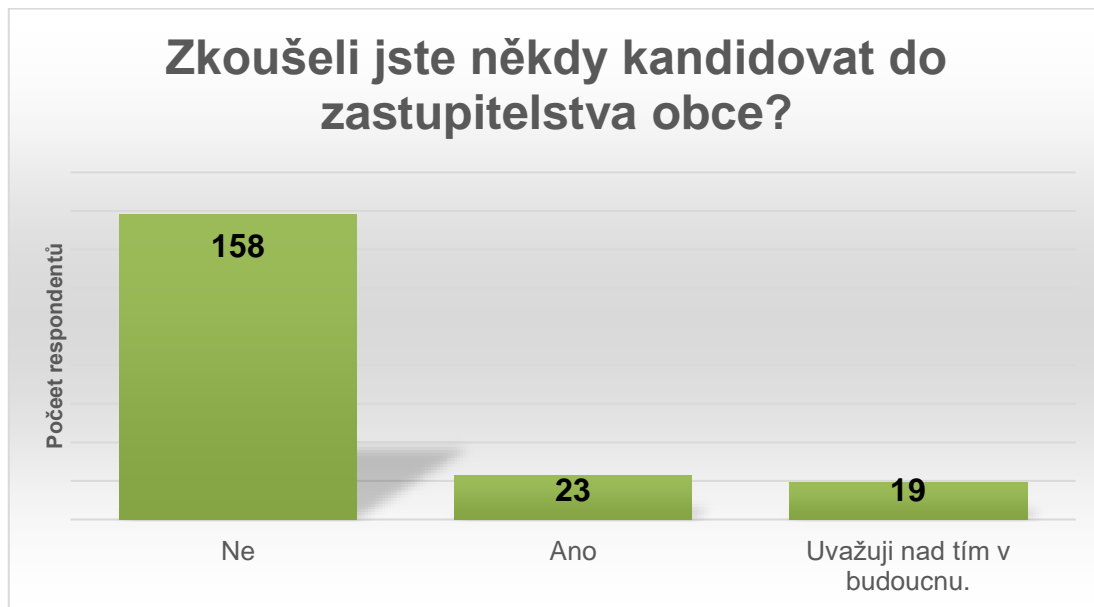
Graf 17: Účast v komunálních volbách pro rok 2022

Komunální volby, nebo volby obecně, jsou důležité pro rozvoj města. Právo být volen v komunálních volbách má každý plnoletý (18 let+) státní občan České republiky, který je v dané obci přihlášen k trvalému pobytu. Právo volit má každý svéprávný občan, kterému je 18 let a má trvalý pobyt na území obce. Je to jedna z nejčastějších možností, jak se zapojit do veřejné správy a podle dotazníku i zde velmi využívaná.

6.16 Kandidatura do zastupitelstva obce

Graf 18: Kandidatura do zastupitelstva obce

Z těchto odpovědí, zobrazených v grafu, lze jednoduše odvodit, že převážná většina lidí preferuje spíše volbu svých zástupců než přímé podílení se na dění ve veřejné správě města. Tito volení zástupci pak reprezentují své voliče a je jim připisována jejich vůle.

6.17 Účast na hlasování

Graf 19: Účast na hlasování v místním referendu

Jak jsem již psala v kap. 5.2, referendum je jedna z forem přímé demokracie, a proto účast občanů na jeho průběhu lze považovat za jedno z nejbližších možností, jak se podílet na správě města. Projevuje se zde reálný zájem na participaci.

6.18 Povědomí občanů o vlastních právech

Graf 20: Povědomost občanů o jejich právech

6.18.1 Jejich faktické využití

Tab. 14: Odpovědi na otázku, jaké právo respondenti již využili

ODPOVĚĎ	POČET ODPOVĚDÍ	PROCENTUÁLNÍ VYČÍSLENÍ
Bez odpovědi	90	45 %
Ne	58	29 %
Hlasování ve volbách	32	16 %
Přednesení žádosti	8	4 %
Vytvoření petice	12	6 %
Vznesení stížnosti	10	5 %

Přednesení návrhu	7	3,5 %
Využití práva na informace	16	8 %
Kandidatura	2	1 %
Ano	3	1,5 %
Vše zaškrtnuté	1	0,5 %
„Právo je v dnešní době jen pomyslnou hranicí, která je velice často obcházena či úplně ignorována. Ti kteří jsou u moci, tak ti si s právem jlavu nelámou. Proč taky. Právo platí většinou jen pro chudé, které je má ještě více vyždímat. Takový Robin Hood akorát že obráceně. Chudým brát a bohatým dávat“	1	0,5 %
hjk	1	0,5 %

Tyhle dvě otázky v dotazníky byly celkem překvapující. V otázce „Jaké činnosti můžete dělat ...“ jsem zvolila takovou formulaci, která není nijak zavádějící a všechny odpovědi tak byly správně, proto bylo zajímavé, kolik lidí se v odpovědích rozchází a nemá vůbec povědomí o svých právech. Přivádí mě to k myšlence, že obyvatelstvo SO ORP Litvínova není i podle sčítání obyvatelstva tak vzdělané, většinou se zde nachází pouze občané se středním vzděláním (viz kap. 2.3).

V nadcházející otázce jsem po respondentech chtěla, aby si vzpomněli na to, jaká z těchto svých práv, jakožto občané obce již v minulosti využili. Odpovědi bylo mnoho podobných a v rámci úplnosti sběru informací jsem zde zahrнула i odpovědi, které se buď netýkali mé otázky, či nespádali do žádné z kategorií – přímé citování respondentů.

Poměrně velké množství lidí si v této otázce vzpomnělo na své právo volit či využití svého práva na poskytnutí informací. Tyto dvě možnosti jsou skvělý způsob, jakým se občan může zapojit a trochu „nahlédnout“ do veřejné správy.

7 Závěr

Účast občanů by měla být považována za nedílnou součást demokratických systémů. Je důležitou součástí občanské společnosti a významně přispívá k jejímu rozvoji. Z těchto důvodů by se většina měst měla snažit podporovat účast občanů na jejich správě a umožnit obyvatelům rozhodovat o tom, co se děje v jejich městě.

Téma místní participace jsem si vybrala i z toho důvodu, že v rámci účasti na dění ve veřejné správě je každému občanu nejbližší. Mojí hypotézou bylo, že obec, jakožto základní jednotka státu vytváří prostředí, které ve finální fázi ovlivňuje celou státní sféru a jeho fungování jako celku. Litvínov, vystupující jako malé město má větší blízkost spoluobčanů k zastupitelskému orgánu, užší vztahy mezi zastupiteli a je jim tak usnadněna vzájemná komunikace. Větší je také znalost preferencí a zájmů občanů, větší šance na realizaci dílčích problémů a uspokojování současných potřeb. Tyto okolnosti pak mohou posilňovat pocity sounáležitosti, spolupráce a celkového blahobytu vyplývající ze zapojení se do správy věcí veřejných. Tedy tím, že porozumíme, jak se zapojují do veřejné správy jednotliví občané konkrétního města, můžeme později porozumět celému státnímu celku.

Tuto tezi jsem si ověřila pomocí responzí dotazovaných. Závěrem lze tedy říci, že i když obyvatele SO ORP Litvínov trápí situace která se ve správním obvodu vyskytuje, nemají aktivní snahu o její nápravu. Spíše využívají svého práva na zastoupení formou volebního práva. Tím pádem vedení města neasociuje takovou snahu, kterou by si jeho občané přáli, ale tím že se neangažují vše má poněkud opakující se, táhlý charakter.

V rámci zlepšení aktuální situace bych navrhovala, aby se správní obvod více snažil přimět své občany „dotlačit“ k aktivní účasti na správě města. Existují různé možnosti, které může vedení města podniknout. Já osobně bych navrhla například online úpravu stránek města, kam mohou obyvatelé psát své návrhy, poznámky či naopak pochvaly. Zařídit, aby stránky města nesloužily pouze pro turistické účely či jednostranné podávání informací. I tahle malá úprava by pak mohla mít dopad na pozitivní vnímání

ze strany občanů a větší míru participace. Zároveň by pak vedení SO ORP vědělo, co aktuálně jeho obyvatele trápí.

Můžeme jen hádat jaký bude další vývoj města, a především sociální situace, která nynější obyvatele trápí především. Nicméně pevně věřím, že vedení města se snaží svým obyvatelům zajistit kvalitní podmínky pro život, jak v současné době, tak i do budoucna.

8 Resumé

The topic of this bachelor thesis is citizen participation in the governance and development of the municipality, specifically the involvement of citizens of the administrative district of the municipality with extended jurisdiction Litvínov in decision-making in public administration.

The purpose of this thesis is an attempt to describe the possibilities of citizen participation at the municipal level. These possibilities of citizen participation in governance are guaranteed in the legal system of the Czech Republic, the most important such regulations being the Constitution of the Czech Republic and the Charter of Fundamental Rights and Freedoms.

Citizen participation should be considered an integral part of democratic systems. It is an important part of civil society and contributes significantly to its development. For these reasons, most cities should seek to promote citizen participation in their governance and allow residents to decide what happens in their city.

My hypothesis was that the municipality, as the basic unit of the state, creates an environment that ultimately affects the entire state and its functioning as a whole. Litvínov, acting as a small town, has a greater proximity of fellow citizens to the representative body, closer relations between the representatives and thus facilitates their communication with each other. There is also a greater knowledge of the preferences and interests of the citizens, a greater chance of implementing partial problems and meeting current needs. These circumstances can then reinforce the feelings of belonging, cooperation and overall well-being that result from involvement in governance. Thus, by understanding how individual citizens of a particular city engage in governance, we can later understand the whole state. I tested this thesis by

means of a questionnaire survey of the residents of the administrative district of Litvínov.

9 Seznam použitých zkratk

- apod. = a podobně
- č. = číslo
- čl. = článek
- ČR = Česká republika
- ha = hektary
- hl. = hlavní
- kap. = kapitola
- km = kilometr
- km/hod = kilometr za hodinu
- LZPS = Listina základních práv a svobod
- mj. = mimo jiné
- m. n. m. = metrů nad mořem
- např. = například
- odst. = odstavec
- ORP = obec s rozšířenou působností
- písm. = písmeno
- popř. = popřípadě
- s. = strana
- Sb. = Sběrka zákonů
- SO = správní obvod
- SO ORP = správní obvod obce s rozšířenou působností
- s.r.o. = společnost s ručením omezeným
- sv. = svatý
- Tab. = tabulka
- tis. = tisíc
- tj. = to znamená (to je)
- tzn. = to znamená
- tzv. = takzvaný
- Úst. = Ústava

10 Literatura

10.1 Knižní zdroje

- Autor neuveden, *Havarijní plán obce s rozšířenou působností LITVÍNŮV*. 1. vyd., 2004, ISBN neuvedeno
- Autor neuveden. *Průvodce – nejzajímavější a nejkrásnější místa v Ústeckém kraji*, Ústecký kraj, ISBN neuvedeno
- KŘIVÁNEK, J. *Vodní díla v České republice*, Praha, Consult, 2016, ISBN 978-80-905159-1-8
- POKORNÁ, L. a kol., *Litvínov v proměnách času*. 1. vyd. Dialog Seifrtova 1480, Litvínov, 2003, ISBN neuvedeno
- Turistický průvodce pro rok 2018-2019 Litvínov
- WOHANKOVÁ, D., *Litvínov*, Unipress s.r.o., Turnov, 2017, ISBN neuvedeno
- PRŮCHA, Petr. *Místní správa*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5590-2.
- KLÍMA, Karel. *Státověda*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-296-7.
- HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní: (vysokoškolská učebnice)*. Praha: Linde, 2006. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-636-9.
- KOPECKÝ, Martin. *Zákon o místním referendu: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-280-1.
- FILIP, Jan. *Ústavní právo: učební text pro bakalářské studium*. 4., aktualizované a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. ISBN 978-80-210-7845-1.
- MORAVEC, Tomáš. *Základy práva pro neprávnické: po rekodifikaci soukromého práva*. 5. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-826-6. s. 274-276
- CABADA, Ladislav a Marek ŽENÍŠEK. *Smíšené volební systémy*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003. ISBN 80-86473-44-9.

10.2 Právní předpisy

- Správní právo: (soubor zákonů). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, [2021]. ISBN 978-80-7380-860-0.
- Ústava ČR: Listina základních práv a svobod; Parlament ČR, Ústavní soud, Ombudsman, ministerstva; Antidiskriminační zákon, zákon o Sbírce zákonů: redakční uzávěrka. Ostrava: Sagit, [1995]. ÚZ. ISBN 978-80-7488-420-7
- Zákon o místním referendu – zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů
- Zákon o obcích – zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- Zákon o právu petičním – zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním
- Zákon o právu shromažďovacím – zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím
- Zákon o sdružování občanů – zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů
- Zákon o svobodném přístupu k informacím – zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- Zákon o volbách do zastupitelstev obcí – zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů

10.3 Internetové zdroje

- Vznik Správních obvodů. *Český statistický úřad* [online]. 27.11.2014 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/vznik_spravnich_obvodu
- Litvínov. *Města a obce online* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://mesta.obce.cz/zsu/vyhledat-8604.htm>
- ORP Litvínov: Krajská správa ČSÚ v Ústí nad Labem. *Český statistický úřad* [online]. 23.09.2019 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/orp_litvinov
- Veřejná databáze. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vyhledavani&katalog=all&vyhltext=Litv%C3%ADnov>

- Nabídka produktů. *ORLEN Unipetrol* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.unipetrol.cz/cs/NabidkaProduktu/Stranky/default.aspx>
- Technologie: Spolu vytváříme svět nanovláken. *NANOTEX GROUP* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://nanotexgroup.cz/cs>
- Most a Litvínov. *Doprava u nás* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <http://doprava.unas.cz/mhd/cz/most-litvinov.html>
- Chráněné oblasti přirozené akumulace vod: Podkladové mapy ČOUZK. *Heis VUV* [online]. 2015 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?MAP=isvs_chopav&IFRAME=1&LEGEND_HIDE=0&QUERY_SELECTION=1&FULLTEXT_CHECKED=1&MU=CS&GEN=MAPT&lon=15.2105454&lat=49.9328037&scale=1935360
- Ptačí oblasti: Natura 2000. *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR* [online]. 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.nature.cz/ptaci-oblasti?p_1_back_url=%2Fhledej%3F_com_liferay_portal_search_web_search_bar_portlet_SearchBarPortlet_INSTANCE_templateSearch_formDate%3D1679326673699%26_com_liferay_portal_search_web_search_bar_portlet_SearchBarPortlet_INSTANCE_templateSearch_emptySearchEnabled%3Dfalse%26q%3DPta%25C4%258D%25C3%25AD%2Boblast%26_com_liferay_portal_search_web_search_bar_portlet_SearchBarPortlet_INSTANCE_templateSearch_scope%3D
- Přírodní park Loučenská hornatina: Krušné hory, Krušnohorský myslivost, žít a snít. *Krušnohorský* [online]. 14. září 2008 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <http://www.krusnohorsky.cz/2008/09/14/prirodni-park-loucenska-hornatina/>
- Participace: Slovník. *Šance dětem* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/slovník/participace>
- Dotazník zdarma. *Survio* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.survio.com/cs/>
- Návštěvnost památek 2021. *Statistika kultury České republiky* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.statistikakultury.cz/navstevnost-pamatek-2021/>

- Litvínov: (Město). *Mapy* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:
<https://mapy.cz/zakladni?x=13.7356259&y=50.5579246&z=10&source=muni&id=2061>
- Litvínov: Dopravní. In: *Mapy* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:
<https://mapy.cz/dopravni?source=muni&id=2061&x=13.5854222&y=50.5865976&z=13>